Rapport over de verspreiding van de Noordse Woelmuis, *Microtus oeconomus arenicola* de Sélys Longchamps 1841, in Nederland

Dr. A. van Wijngaarden

RIVON - 1967

De in dit rapport verzamelde gegevens zijn te beschouwen als informatief, uitsluitend voor gebruik binnen het Staatsbosbeheer bestemd en voor persoonlijke verantwoording van de samensteller. Voorzover buiten het Staatsbosbeheer verspreid, is het ontlenen van gegevens aan dit rapport, het vermenigvuldigen, het geheel of gedeeltelijk citeren in verzoekschriften, publicaties e.d., zonder voorafgaande toestemming van de Directeur van het RIVON niet toegestaan.

Inleiding.

In de periode 1957-1967 werden in Nederland alle biotopen, die daartoe enigszins geschikt leken, systematisch afgezocht op Noordse woelmuizen. Hierbij bleek dat in twee gebieden in Nederland deze soort algemeen voorkomt: op Texel en op Noord-Beveland. In enkele andere gebieden komen zij in bepaalde biotooptypen verspreid voor: Waterland e.a. en de Biesbosch. In de rest van het verspreidingsgebied komt de soort zeer lokaal voor.

In de eerstgenoemde gebieden zijn de verspreidingsgegevens natuurlijk niet volledig, in de tweede vrij volledig, terwijl in het laatstgenoemde gebied naar volledigheid is gestreefd.

Door wegenaanleg, droogleggingen, ruilverkavelingen, ontsluiting van oevers voor de recreatie, aanleg van beschoeiingen, beweiding, vuilstorten en dijkverzwaringen, behoort de Noordse woelmuis tot de meest bedreigde diersoorten van ons land.

Omdat de aanwezigheid van deze soort in een terrein meestal wijst op een bijzonder milieu, is het een sterk aankoopargument.

Waar de soort in reservaten voorkomt, dient bij het beheer met de belangen ervan terdege rekening te worden gehouden.

F R I E S L A N D

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Doniawerstal
Kaartblad: 10 H, 11 C, 15 F, 16 A

Datum : 3/9/14-8-1966
Waarnemer: A. Bijl

In het Fries Natuurhistorisch Museum te Leeuwarden, bevinden zich 3 ex. van de Noordse woelmuis, gevangen aan het Bakkewiel bij Langweer (1952) en 2 ex. van de Greate Griene, bij het Sneekermeer (1953).

Tijdens de landelijke inventarisatie van deze soort werd een exemplaar gevangen (pl. 14) langs de Brekken bij de Langweerder Vaart, aan het Koevordermeer ten zuiden van de Wellesloot (pl. 73) en bij Goingarijp, aan de oever van de Klok (pl. 64).
De dieren zijn aanwezig in het R.M.N.H., Leiden.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Dantumadeel
Kaartblad: 6 B, D

Datum: 29-9-1966
Waarnemer: A. Bijl

Bij de landelijke inventarisatie van de Noordse woelmuis werd een exemplaar gevangen aan het Zuideinde van het Eeltje meer bij Roodkerk (R.M.N.H., Leiden no. 19219, pl. 153).

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Gaasterland
Kaartblad: 15 B, E, F

Datum: 20-8-1966
Waarnemer: A. Bijl

Resten van Noordse woelmuizen waren aangetroffen in de volgonde partijen in 1933 in deze gemeente verzamelde braakballen.
Kippenburg (Schreuder, 1944, '45, IJsseling en Scheygrond, 1943, '50, De Vries en Van Wijngaarden, 1959).
Nije Mirdum idem.

In 1957 en 1958 zijn bij Mirns langs de IJsselmeeroever, op de Mokkebank en het Mirnser Klif exemplaren gevangen (coll. van Heuren, leg. B. de Vries) (Daan, 1965).

Bij de landelijke inventarisatie zijn dieren bemachtigd aan de Sondeler Leijen (pl. 91, aanwezig R.M.N.H., Leiden).

Literatuur:

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus (Pallas, 1776) in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal en systematische vergelijking van relictpopulaties in Nederland. Rapport RIVON, 37 pp.

Schreuder, A., 1944. Nog enige resultaten van het braakbalonderzoek. De Levende Natuur 49: 10-11.

idem 1945. Verspreiding en voorgeschiedenis der niet algemene Nederlandsche muizen. Zoöl. Med. A'dam 25: 239-284.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

IJsseling, M.A., en A. Scheygrond, 1943 en 1950. De zoogdieren van Nederland. Zutphen, 530 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Haskerland
Kaartblad: 11 C, 16 A

Datum: 13-10-1966
Waarnemer: A. Bijl

Resten van Noordse woelmuizen zijn aangetroffen in braakballen uit Joure (Schreuder, niet gepubl.; De Vries en Van Wijngaarden, 1957).

Tijdens de landelijke inventarisatie werden enkele exemplaren gevangen op een terreintje langs de Leeuwarderweg bij de Zevenvoetsluis, ten noorden van Joure (pl. 63, aanw. R.M.N.H., Leiden).

Literatuur:

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisterreinen
Gemeente : Hemelumer Oldeferd
Kaartblad: 1C DG, 15 B, E

Datum: 22/23-6-1966, 4-9-1966
Waarnemers: A. Bijl, Dr. A. van Wijngaarden

Noordse woelmuizen waren reeds verschillende malen gevangen op de Mokkebank bij Laaxum. Schreuder (1945) neemt aan, dat de dieren hier sinds de verlaging van de waterstand in het IJsselmeer gekomen zouden zijn. Gezien de verspreiding van Microtus oeconomus in het Deltagebied kunnen wij wel aannemen, dat de soort hier reeds voor de afsluiting van de Zuiderzee aanwezig was.
In het R.M.N.H. te Leiden bevinden zich 23 ex. (1943, leg. Visser en Bruyning; 1956, leg. Bosch) van deze vindplaats. In 1956 werden hier 2 ex. door Visser gevangen. In de vijftiger jaren werd de Plantenziektekundige Dienst te hulp geroepen bij een muizenplaag op een eilandje in de Fluessen; dit bleken Noordse woelmuizen te zijn.

Tijdens de landelijke inventarisatie worden op de volgende plaatsen Noordse woelmuizen gevangen:
Oude Karre, zuidoever (pl. 25).
Morra, noordoever ten oosten van Galamadammen (pl. 25).
Palesloot, binnendijks, ten noorden van Molkwerum (pl. 30).
Mokkebank, westhoek (pl. 113).

Literatuur:

Dijkstra, D., 1943. 14e Jaarverslag, Fryske Gea, pg. 4.
Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.
Schreuder, A., 1945. Verspreiding en voorgeschiedenis der niet algemene Nederlandsche muizen. Zoöl. Med. A'dam 25: 239-284.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Idaarderadeel
Kaartblad: 11 A

Datum: 30-9-1966
Waarnemer: A. Bijl

In 1933 is een Noordse woelmuis gevangen bij Wartena, het ex. bevindt zich in het Fries Nat. Hist. Mus. te Leeuwarden (leg. Kramer) (Brouwer, 1948; Otto, 1958; De Vries en Van Wijngaarden, 1957).

Gedurende de landelijke inventarisatie van deze soort werden drie exemplaren gevangen in het gebied van de Oude Venen bij de Saiter Petten (pl. 156, aanw. R.M.N.H., Leiden).

Literatuur:

Brouwer, G.A., 1948. Zoogdieren, pp. 130-139 en 244-246, in "Het Princehof", red. E. Zandstra.

Otto, J.P., 1958. Fauna, in Encyclopedie van Friesland.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen — Datum: -
Gemeente : Leeuwarden — Waarnemer: -
Kaartblad: 5 H, 6 C

In 1941 zijn resten van Noordse woelmuizen aangetroffen in braakballen van een kerkuil uit de buurt van Leeuwarden (Schreuder, 1944). In Schreuder (1945) wordt als vindplaats Leeuwarden opgegeven. (IJsseling en Scheygrond, 1950 , De Vries en Van Wijngaarden, 1957).

In 1931 is een exemplaar in Leeuwarden gevangen (aanw. R.M.N.H., Leiden), evenals in 1963 (leg. G. Bosch,Daan 1965).

In 1953 zijn drie ex. bij Huizum gevangen (aanw. R.M.N.H. Leiden).

Bij het veldwerk werd deze gemeente niet onderzocht; in verband met de recente stadsuitbreidingen zijn alle geschikte biotopen verloren gegaan.

Literatuur:

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus (Pallas, 1776) in Noord-Holland, ten noorden van het Noordzeekanaal en systematische vergelijking van relictpopulaties in Nederland. Rapport RIVON, 37 pp.

Schreuder, A., 1944. Nog enige resultaten van het braakbalonderzoek. De Levende Natuur 49: 10-11.

idem 1945. Verspreiding en voorgeschiedenis der niet algemene Nederlandse muizen. Zoöl. Med. A'dam 25: 239-284.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

IJsseling, M.A., en A. Scheygrond, 1950. De zoogdieren van Nederland, Zutphen, 530 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen Datum: -

Gemeente : Leeuwarderadeel Waarnemer: -

Kaartblad: 5 H, 6 C

In 1965 is er in braakballen die in Cornjum werden verzameld een exemplaar van de Noordse woelmuis aangetroffen (Van Minnen, 1965, 1967). Het is waarschijnlijk dat dit dier in het Buitenveld (Tietjerksteradeel) is bemachtigd.

Tijdens het veldwerk werden geen geschikte biotopen gevonden.

Literatuur:

Minnen, G. van, 1965. Muizen, Uilen en Roofvogels III. Veld en Vitrine no. 28.

idem 1967. Muizen, Uilen en Roofvogels IV. Veld en Vitrine no. 32.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Lemsterland
Kaartblad: 15 F, 16 A

Datum: 8-1966
Waarnemer: A. Bijl

In braakballen, die in 1935 in Lemmer zijn verzameld, werden resten van de Noordse woelmuis aangetroffen. (Schreuder, 1945; IJsseling en Scheygrond, 1950; De Vries en Van Wijngaarden, 1957).

Tijdens het veldonderzoek konden in deze gemeente geen exemplaren worden gevangen.

Literatuur:

Schreuder, A., 1945. Verspreiding en voorgeschiedenis der niet algemene Nederlandse muizen. Zoöl. Med. A'dam 25: 239-284.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

IJsseling, M.A., en A. Scheygrond, 1950. De zoogdieren van Nederland. Zutphen, 530 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Smallingerland
Kaartblad: 11 B, E

Datum: 8-1966
Waarnemer: A. Bijl

Door Schreuder (1945) is een vondst van resten van Noordse woelmuizen in braakballen uit Drachten genoemd.

Brouwer (1948) vermeldt ze als bewoner van het Princehof.

Op de Hoge Warren, bij Veenkoop, is in 1932 een exemplaar gevangen (Fries Nat. Hist. Mus., leg. Buisman).

Tijdens het onderzoek werden geen ex. in deze gemeente bemachtigd.

Literatuur:

Brouwer, G.A., 1948. Zoogdieren, in "Het Princehof". Red. E. Zandstra.
Schreuder, A, 1945. Verspreiding en voorgeschiedenis der niet algemene Nederlandse muizen. ZOöl. Med. 25: 239-284.
Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen Datum: -
Gemeente : Sneek Waarnemer: -
Kaartblad: 10 H

Door Schreuder (1945) werd Sneek genoemd als vindplaats van resten van Noordse woelmuizen in braakballen.
Ook in, in 1961 verzamelde braakballen, werden 3 ex. aangetroffen (Hoekstra en Van Laar, 1965).

In het R.M.N.H. te Leiden bevindt zich een exemplaar met als vindplaats Sneek.

Bij de inventarisatie is deze gemeente verder niet betrokken wegens het ontbreken van geschikte biotopen.

Literatuur:

Hoekstra, B, en V. van Laar, 1965. Analysen van Braakballen uit Friesland. Lutra 7: 43-46.

Schreuder, A., 1945. Verspreiding en voorgeschiedenis der niet algemene Nederlandse muizen. Zoöl. Med. A'dam 25: 239-284.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Staveren
Kaartblad: 15 B

Datum: 9-10-1966
Waarnemers: A. Bijl, A. van Wijngaarden

Bij de landelijke inventarisatie van de Noordse woelmuis werd een exemplaar gevangen in de rietkraag van het kanaal, binnendijks van de zeedijk, ten noorden van Staveren (pl. 112, R.M.N.H., Leiden).

Excursierapport

Object :Noordse woelmuisbiotopen Datum: -
Gemeente:Terschelling Waarnemer: -
Kaartblad: 1 C, DG, 5 A

In Schreuder (1945) wordt de mogelijkheid geopperd, dat de Noordse woelmuis, Microtus oeconomus, vroeger op Terschelling zou hebben geleefd.
In Tinbergen (1932) wordt Van Dieren geciteerd. Volgens hem werden er vroeger allerlei muizen door landarbeiders bij de dijkgraaf gebracht.
Naar onze overtuiging moeten dit echter andere soorten dan woelmuizen zijn geweest. Van Texel, waar de Noordse woelmuis voorkomt, zijn nl. plagen bekend (zie Aldaar),terwijl deze op Ameland, waar de Veldmuis, Microtus arvalis leeft, ook voorkwamen (Van Wijngaarden, 1964).
Van Terschelling is echter niets over muizenplagen bekend, waaruit geconcludeerd mag worden, dat woelmuizen er ontbreken. De argumentatie van dit standpunt is o.m. gepubliceerd in Van Wijngaarden (1964).

Literatuur:

Schreuder, A., 1945. Verspreiding en voorgeschiedenis der niet algemene Nederlandse muizen. Zoöl. Med. A'dam 25: 239-284.
Tinbergen, N., 1932. Nieuws van de Waddeneilanden. De Levende Natuur 37: 63.
Wijngaarden, A. van, 1957. The rise and disappearance of continental vole plague zones in the Netherlands. Versl. Landb. Onderz. 63.15. Den Haag, 21 pp.
idem 1964. The terrestrial mammal fauna of the Dutch Wadden Islands. Zts. für Saugetierk. 29: 359-368.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Tietjerksteradeel
Kaartblad : 6 C, D

Datum: 28/29-9-1966
Waarnemer: A. Bijl

In de literatuur wordt het Princehof als vindplaats van de Noordse woelmuis genoemd in Brouwer (1948).

Bij braakbalanalyses zijn resten aangetroffen in braakballen uit:

Eernewoude - 1941 (Schreuder, 1945; IJsseling en Scheygrond, 1950; De Vries en Van Wijngaarden, 1957).
Oenkerk - 1941 (idem)-1964 (Minnen, 1965).
Rijperkerk - (idem).
Ouddeel - 1961 (Hoekstra en Van Laar, 1965).
Tietjerk - 1964 (Van Minnen, 1965) - 1965 (idem, 1967).

Gevangen dieren, afkomstig uit Eernewoude, bevinden zich in het Fries Nat. Hist. Mus. (1943, '52 en '54, leg. De Jong, eerste ex. vermeld in Brouwer,1948).

Tijdens de landelijke inventarisatie zijn 2 ex. gevangen bij de Grote Wielen (oostelijke oever) (pl. 132, R.M.N.H., Leiden) en op de westelijke oever van het Subêd bij Giekerk (pl. 150, R.M.N.H., Leiden).

Literatuur:

Brouwer, G.A., 1948. "Zoogdieren in het Princehof". Red. E. Zandstra.
Hoekstra, B. en V. van Laar, 1965. Analysen van braakballen uit Friesland. Lutra 7: 43-46.
Minnen, G. van, 1965. Muizen, Uilen en Roofvogels II. Veld en Vitrine 27.
idem 1967. Muizen, Uilen en Roofvogels IV. Veld en Vitrine 32.
Schreuder, A., 1945. Verspreiding en voorgeschiedenis der niet algemene Nederlandse muizen. Zoöl. Med. A' dam 25: 239-284.
Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal Nederlandse zoogdiersoorten. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.
IJsseling, M.A. en A. Scheygrond, 1950. De zoogdieren van Nederland, Zutphen, 530 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Utingeradeel
Kaartblad: 11 A, C

Datum: 11-10-1966
Waarnemer: A. Bijl

In het Fries Nat. Hist. Museum bevinden zich 2 ex. Noordse woelmuizen uit deze gemeente, resp. afkomstig uit Terhorne (1946, leg. Boursma) en van Akkerum (1947, leg. Braun).

Tijdens de landelijke inventarisatie werd één exemplaar gevangen op de zuidoever van het Terhornster diep (pl. 158, R.M.N.H., Leiden).

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Weststellingwerf
Kaartblad: 16 A, B, E

Datum: 8-1966.
Waarnemer: A. Bijl

Door De Vries en Van Wijngaarden (1957) wordt Wolvega als vindplaats van de Noordse woelmuis genoemd naar een ongepubliceerd gegeven van Schreuder. In 1951 is een exemplaar gevangen door Gooijer in een laaggelegen stukje land aan de Linde bij zijn woning (in Fries Nat. Hist. Mus.).
Dit stukje land is inmiddels opgehoogd.

In een Spechtenkast bij Wolvega werden in 1963 door Peetsma verschillende resten van dieren aangetroffen, waaronder een Noordse woelmuis (anon. 1963).

Tijdens de landelijke inventarisatie van deze soort is het niet gelukt in deze gemeente exemplaren te bemachtigen.

Literatuur:

anon., 1963. Rosse woelmuizen (hier onbekend) in nestkastje. Leeuwarder Courant 4-4-1963.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen Datum: -

Gemeente : Vlieland Waarnemer: -

Kaartblad: 4 F, G

In een partij braakballen op Vlieland in 1966verzameld, werden twee ex. van de Noordse woelmuis aangetroffen (Van Minnen, 1967).
Vooralsnog blijven wij van mening, dat deze soort op Vlieland niet voorkomt en dat de betreffende uil de dieren op Texel heeft bemachtigd.

Literatuur:

Minnen, G. van, 1967. Muizen, uilen en Roofvogels IV. Veld en Vitrine, no. 32.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Datum: 8-1966
Gemeente : Wonseradeel
Waarnemer: A. Bijl
Kaartblad: 10 B, D, E, G

In het R.M.N.H. te Leiden bevinden zich twee ex. Noordse woelmuizen, die op de Makkumer Noordwaard zijn gevangen in 1960. (leg. Bosch).
Tijdens de landelijke inventarisatie van deze soort konden in deze gemeente geen exemplaren worden bemachtigd.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Workum
Kaartblad: 10 D

Datum: 3-9-1966
Waarnemer: A. Bijl

Tijdens de landelijke inventarisatie van de Noordse woelmuis werd een exemplaar gevangen in de Ursulapoel (pl. 109, R.M.N.H. Leiden).

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Wymbritseradeel
Kaartblad: 10 G, H

Datum: 8/6-9/10-1966
Waarnemer: A. Bijl

Door Schreuder (1945) werden resten van Noordse woelmuizen gevonden in braakballen uit Uitwellingerga.

Museummateriaal uit deze plaats bevindt zich in het R.M.N.H. te Leiden (2 ex. 1942) en in het Fries Nat. Hist. Mus. (1944, leg. Walsweer). Voorts bevinden zich in dit laatste Museum 2 zeer lichte exemplaren uit Oppenhuizen (1941, leg. de Vries, resp. de Jong).

Tijdens de landelijke inventarisatie van deze soort werden exemplaren gevangen te:

Jutrijp, aan de Zoolsloot (pl. 5, 3 ex., R.M.N.H. te Leiden).
Uitwellingerga, oever Stobberak (pl. 9, 4 ex. idem).
idem, Delienspoel (pl. 84, 2 ex. idem).
Sandfirden, oever Vlakke Brekken (pl. 78, 2 ex. idem).
N.v.Ylst, oever Oude Rijn (pl. 19, 3 ex. idem).
Hommerts, Anewiel (pl. 4, 1 ex. idem).
Wondsend, Noorder Ee (pl. 157, 2 ex. idem)
Gaastmeer, Woudbuursterpoel (pl. 80, 1 ex. idem).
Oudega, Skutelpoel (pl. 76, 1 ex. idem).

Literatuur:

Schreuder, A., 1945. Verspreiding en voorgeschiedenis der niet algemene Nederlandse muizen. Zoöl. Med. A'dam 25: 239-284.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van enkele zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Ylst
Kaartblad: 10 H

Datum: 8-1966
Waarnemer: A. Bijl

Tijdens de landelijke inventarisatie van de Noordse woelmuis konden in deze gemeente geen exemplaren worden bemachtigd. Duidelijke aanwijzingen voor de aanwezigheid (kontels, vraatsporen) werden aangetroffen in het oeverland aan de Kerksloot, ten noorden van Jutrijp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen — Datum: -

Gemeente : Rolde — Waarnemer: -

Kaartblad: 12 DG, 17 E

In de publicatie van Schreuder (1947) staan twee vindplaatsen van Noordse woelmuizen in het kaartje aangegeven in Drente. Volgens IJsseling en Scheygrond (1950) zou dit op Rolde en Eelde betrekking hebben. In De Vries en Van Wijngaarden (1957) zijn deze stippen met een vraagteken opgenomen (waarschijnlijk geen geschikt biotoop aanwezig), in De Vries (1960) en Van Laar (1960) echter nog als officiële vindplaatsen.
Uit Schreuder (1948) blijkt, dat dit echter op een drukfout berust!

Literatuur:

Laar, V., van, 1960. De zoogdieren van Texel. De Levende Natuur 63: 88-95.

Schreuder, A., 1947. De Noordse woelmuis zeldzaam? De Levende Natuur 50: 31-32.

idem 1948. De Noordse woelmuis zeldzaam? De Levende Natuur 51:143.

Vries, H. de, 1960. Aperçu et nouvelles données sur la répartition géographique de quelques mammifères aux Pays-Bas. Mammalia 24: 273-285.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

IJsseling, M.A. en A. Scheygrond. De zoogdieren van Nederland. 2e druk. Zutfen, 530 pp.

Object : Noordse woelmuisbiotopen Datum: -

Gemeente : Eelde Waarnemer: -

Kaartblad: 7 D, 12 B

In de publicatie van Schreuder (1947) staan twee vindplaatsen van Noordse woelmuizen in het kaartje aangegeven in Drente. Volgens IJsseling en Scheygrond (1950) zou dit op Rolde en Eelde betrekking hebben. In De Vries en Van Wijngaarden (1957) zijn deze stippen met een vraagteken opgenomen (waarschijnlijk geen geschikt biotoop aanwezig), in De Vries (1960) en Van Laar (1960) echter nog als officiële vindplaatsen.
Uit Schreuder (1948) blijkt echter dat dit op een drukfout berust!

Literatuur:

Laar, V. van, 1960. De Zoogdieren van Texel. De Levende Natuur 63: 88-95.

Schreuder, A., 1947. De Noordse woelmuis zeldzaam? De Levende Natuur 50:31-32.

idem 1948. De Noordse woelmuis zeldzaam? De Levende Natuur 51: 143.

Vries, H. de, 1960. Aperçu et nouvelles données sur la répartition géographique de quelques mammifères aux Pays-Bas. Mammalia 24: 273-285.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

IJsseling, M.A. en A. Scheygrond, 1950. De zoogdieren van Nederland. 2e druk. Zutfen, 530 pp.

O V E R I J S S E L

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Blokzijl
Kaartblad :16 D

Datum: 28-7-1966
Waarnemer: A. Bijl

Tijdens de landelijke inventarisatie van de Noordse woelmuis werd één exemplaar gevangen aan de oever van het Zuiderdiep (Bijl, 1967; van Soest, 1966). Dit terrein is eigendom van de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland.

Literatuur:

Bijl, A., 1967. Zoogdierwerkkamp Weerribben (Oldemarkt) 25-30 juni 1966. Jaarboek 1966. Christ. Jeugdbond voor Natuurstudie, pg. 185-187.
Soest, C. van, 1966. Het zomerzoogkampje 1966. De Bosmuis (CJN) 1966(4): 1-2.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen — Datum: 8-1966.
Gemeente : Noordoostpolder — Waarnemer: A. Bijl.
Kaartblad: 15 H, 16 C, 20 F, 21 A.

Door Mörzer Bruyns is in 1933 het eiland Schokland op muizen geïnventariseerd. Hij trof hier toen Noordse woelmuizen aan. In 1942 heeft hij hier wederom verzameld (aanw. R.M.N.H., Leiden). De soort was de enige op dit eiland. (Schreuder, 1945, 1947; IJsseling en Scheygrond, 1950).
Na de drooglegging hebben ze zich oorspronkelijk zeer ver verspreid door de gehele polder, ze waren hier en daar zeer talrijk, ook op de dijken(Dammerman, 1946, 1949). Uit latere onderzoekingen bleek, dat ze in toenemende mate door Microtus arvalis, de veldmuis, werden verdrongen (Bakker, 1950, 1954, 1957; Bakker en Van der Zweep, 1949; Van Wijngaarden en Lensink,1957, 1959). Bovenstaande vindplaatsen zijn ook in De Vries en Lensink(1957) gememoreerd. Volgens Dammerman (1949) heeft hij op Urk waarschijnlijk ontbroken.

Tijdens de landelijke inventarisatie kon geen enkel geschikt biotoop meer worden gevonden en lijkt de conclusie gerechtvaardigd, dat de soort in deze gemeente is uitgestorven.

Literatuur:

Bakker, D., 1950. De veldmuizenplaag van herfst 1948 in de Noordoostpolder. Med. Dir. v.d. Wieringermeer(Noordoostpolderwerken,Zwolle,no. 11: 3-13.

idem 1954. Enige onderzoekingen naar de ontwikkeling van de vogelbevolking in de Noordoostpolder. Bijlage Notulen Verg. Landbouwk. Afd. Dir.Wieringermeer(Noordoostpolderwerken 21-12-1954 (8 pp)

idem 1957. De velduil in de Noordoostpolder. D.L.N. 60: 104-108.

Bakker, D. en W. van der Zweep, 1949. De veldmuizenplaag van herfst 1948 in de Noordoostpolder.Rapport Dir.Wieringermeer (Noordoostpolderwerken) Biol. Afd. Kampen, 54 pp.

Dammerman, K.W. 1946. Het biologisch onderzoek van de N.O. Polder. Vakblad voor Biologen 26: 74-82.

idem 1949. Voorkomen en verspreiding der zoogdieren in de N.O.-polder. Bijdragen tot de Dierkunde 28: 118-126.

Schreuder, A., 1945. Verspreiding en voorgeschiedenis der niet algemene Nederlandse muizen. Zoöl. Med. 25: 239-284.

idem 1947. De noordse woelmuis zeldzaam? D.L.N. 50: 31-32.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

Wijngaarden, A. van, en B.M. Lensink, 1957. De ontwikkelingsmogelijkheden van de zoogdierfauna in de toekomstige Zuidelijke IJsselmeerpolders. Versl. en Med. Plantenziektekundige Dienst 130: 186-211.

idem De verspreiding van de zoogdieren in de Zuidelijke IJsselmeerpolders. Versl. en Med. Plantenziektekundige Dienst 134: 162-169.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Kampen
Kaartblad: 21 A, B, C, D

Datum: nov. 1966
Waarnemers: A. Bijl, A. van Wijngaarden

In 1932 zijn Noordse woelmuizen door Mörzer Bruyns waargenomen op de Ramspol (mond. med.). Deze lag indertijd als een geïsoleerde verhoging midden in de toen nog niet ontgonnen rietvelden van het Kampereiland (Van Wijngaarden en Lensink 1957, 1960).

Tijdens de landelijke inventarisatie van deze soort is het ons niet gelukt om exemplaren te vangen. De mogelijkheid blijft bestaan dat er hier en nog een kleine populatie in de rietzoom van het Kampereiland leeft.

Literatuur:

Wijngaarden, A. van, en B.M. Lensink, 1957. De ontwikkelingsmogelijkheden van de zoogdierfauna in de toekomstige Zuidelijke IJsselmeerpolders. Versl. en Med. Plantenziektekundige Dienst 130: 186-211.

idem 1960. De verspreiding van de zoogdieren in de Zuidelijke IJsselmeerpolders in 1957. Versl. en Med. Plantenziektekundige Dienst 134: 162-169.

G E L D E R L A N D

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Aalten
Kaartblad: 41 B, D

Datum: -
Waarnemer: -

Volgens Van Dam (1938) zou in een partij braakballen uit 1935, afkomstig uit Bredevoort op 245 muizen 1 exemplaar van de Noordse woelmuis zijn aangetroffen. Door Schreuder (1945) wordt deze determinatie in twijfel getrokken. Het betreffende materiaal is verloren gegaan. Het was bovendien het eerste determinatiewerk van de schrijver. Het lijkt ons uitgesloten, dat de Noordse woelmuis in deze gemeente zou voorkomen.

Literatuur:

Dam, H. ten, 1938. Iets over braakballen en hun inhoud. Amoeba 17: 184-189.
Schreuder, A., 1945. Verspreiding en voorgeschiedenis der niet algemene Nederlandse muizen. Zoöl. Med. 25: 239-284.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Winterswijk
Kaartblad: 41 E, F, G

Waarnemer: -
Datum: -

In Van den Brink (1930) is Winterswijk als vindplaats genoemd van de Noordse woelmuis. Dit gebeurde op gezag van Prof. Van Oort, de toenmalige directeur van het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden, die hem in 1928 schreef af en toe Noordse woelmuizen uit de Achterhoek te ontvangen. Het in 1916 gevangen exemplaar bleek later een foutief gedetermineerde woelrat, Arvicola terrestris, te zijn.
Deze foutieve opgave is later opgenomen in Ten Dam (1938), Eykman (1937), Schaefer (1935), Schreuder (1933), IJsseling en Scheygrond (1943) en Zimmermann (1940). De vergissing is in Schreuder (1944 en 1945) pas rechtgezet!
In deze gemeente komen Noordse woelmuizen beslist niet voor.

Literatuur:

Brink, F.M. van den, 1930. Observations des Mammifères des Pays Bas, trouvés à l'état sauvage. Bull. Soc. Zool. France 56: 163-190.

Dam, H. ten, 1938. Iets over braakballen en hun inhoud. Amoeba 17: 184-189.

Eykman, C., 1937. De Nederlandse Zoogdieren. Rotterdam, 195 pp.

Schaefer, M., 1935. Zur Kenntnis der Kleinsäugerfauna am Niederrhein. Die Natur am Niederrhein 11: 5-11.

Schreuder, A., 1933. Microtinae in the Netherlands, extinct and recent. Verh. Kon. Akad. Wetensch. A'dam (2): 30, 37 pp.

idem 1944. Geen rattekop in de Achterhoek. D.L.N. 48: 151.

idem 1945. Verspreiding en voorgeschiedenis der niet algemene Nederlandse muizen. Zoöl. Med. 25: 239-284.

IJsseling, M.A. en A. Scheygrond, 1943. De zoogdieren van Nederland. Zutfen, 530 pp.

Zimmermann, 1940. Zur Kenntnis von Microtus oeconomus (Pallas) Arch. Naturgesch. 11: 174-197.

U T R E C H T

EXCURSIE-RAPPORT

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Abcoude Utr.
Kaartblad: 25 G en 31 E

Datum: 1965
Waarnemer: Mej.D.M. v.d.Tol

Literatuurgegevens.

- Mej. Dr. A. Schreuder (1947) vermeldt, dat deze soort zeker voorkomt in deze gemeente n.a.v. bestudering van muizenresten uit braakballen uit de Botsholpolder.
- IJsseling en Scheygrond (1950) melden deze soort in deze gemeente. De bron vermelden ze niet. Waarschijnlijk doen ze het op gezag van Dr. A. Schreuder (1947), daar zij in 1943 deze gemeente niet noemen.
- De Vries en Van Wijngaarden (1957) melden het voorkomen van de Noordse woelmuis in Abcoude en beroepen zich op een niet gepubliceerde mededeling van Mej. Dr. A. Schreuder.
- Vinc. van Laar (1961) meldt, dat Microtus oeconomus-resten zijn aangetroffen in een partij braakballen van de ransuil, verzameld in het grote kooibos van de Botshol op 24 maart 1957 - 2 ex.; in maart 1958 - 7 ex.
- Joh. v.d. Wiel en Vincent van Laar (1965) melden, dat Microtus oeconomus is aangetoond in braakballen van de ransuil uit de Botshol door: P. van Nieuwenhoven in 1943 - 7 ex.
  in 1945 - 1 ex.
  in 1947 - 5 ex.
  V. van Laar in 1957 - 2 ex.
  in 1958 - 7 ex.
  Joh.v.d.Wiel in 1963 -11 ex.
  in 1964 -39 ex.

Verder melden zij, dat in Z.M.A. balg of/en schedel van Noor uit de Botshol aanwezig is.

- Joh. van der Wiel (1964).
  Na memoreren van het onderzoek en/of publikatie van Dr. P.J. van Nieuwenhoven tussen 1943 en 1947, V. van Laar (1961), De Vries en Van Wijngaarden (1957) meldt de heer van der Wiel n.a.v. hoofdzakelijk ransuilbraakballen, die hij verzameld heeft in de periode april 1963-juli 1963, dat hij daarin 11 ex. van Microtus oeconomus heeft aangetroffen en wel in braakballen verspreid over de gehele Botshol.
- Joh. van der Wiel (1965).
  Analyse van 334 ransuilbraakballen in 1964 verzameld in de Botshol, leverde 39 ex. op van de Noordse woelmuis, verspreid over het hele gebied. Microtus oeconomus maakt hierdoor 7,6% uit van de prooidieren der ransuilen.

In

In het Zoölogisch Museum te Amsterdam (Z.M.A.) is aanwezig:

1). Officiële tabel van het onderzoek van de heer P. van Nieuwenhoven in de jaren 1943-1949 in het waterschap Botshol.

Deze vermeldt voor Microtus oeconomus:

Grote kooibos	10-3-1943	5 ex.	Uit uileballen.
	22-6-1949	3 ex.	" "
Kleine kooibos	16-4-1949	1 ex.	" "
Bomenl. Vliet	30-9-1945	1 ex.	" "
Gat v.Br.de Bruin	26-2-1943	2 ex.	" "
Wed. Kooymans	8-6-1949	1 ex.	" "
Grote kooibos	23-7-1949	2 ex.	gevangen in een pot.

2). Balg. uit de Botsholpolder 10-5-1954. ♂ Reg. nr. 8219 Legit. H.F.v.d.Lee

3). Uilebalresten Grote kooibos 10-3-1943 8 schedels
"Spreeuwen-eiland" 26-2-1943 7 rechterkaken
8 linker "

Eigen waarnemingen.

Van 28 juni tot 9 juli op alle eilanden en eilandjes vallen gehad.
Tijdens het onderzoek werden twee exemplaren gevangen (no's 5 en 6).
(aanwezig R.M.N.H., Leiden)

Literatuur.

Laar, V. van 1961. Gegevens over braakbalanalyses uit Nederland. Lutra 3: 28-29.

Nieuwenhoven, P.J. van. Uitkomstentabel van het onderzoek gehouden in het waterschap Botshol van 1943-1949. Deze tabel is gedeponeerd in Zoöl. Mus. te Amsterdam.

Schreuder, A. 1947. De Noordse woelmuis zeldzaam? D.L.N.50: 31-32.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. 33 pp.

Wiel, Joh. van der 1964. Gegevens over kleine zoogdieren in het Waterschap Botshol.
Verslag in het kader van het Botshol-onderzoek van afd. 9 van D IV der Ned. Jeugdbond voor Natuurstudie, 3 pp.

idem 1965. Overzicht van de kleine zoogdierfauna in het waterschap Botshol, aan de hand van braakbalgegevens van de Ransuil (Asio otus L.) verzameld in 1964. Publ. in het kader van't Botsholonderzoek van afd. 9 van D IV der N.J.N. 2 pp.

Wiel, Joh. van der en V. van Laar 1965. Gegevens over kleine zoogdieren in het waterschap Botshol. De Levende Natuur 68: 212-216.

IJsseling, M.A. en A. Scheygrond, 1950. De zoogdieren van Nederland, 2e druk, 544 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuis
Gemeente : De Bilt (Utr.)
Kaartblad: 31 H en 32 C

Datum :
Waarnemer: Mej. D.M. v.d. Tol.

Literatuur:

IJsseling en Scheijgrond 1943 en 1950 zeggen dat Nicati in 1820/21 vermeldt dat hij in de winter van 1814 twee of drie exemplaren van Mus oeconomus heeft gevangen rondom het dorp De Bilt, maar dat Van Bemmelen 1866 deze vangst ontkent.

Nicati 1820/21 vermeldt letterlijk: Praeter supra dictas species quae sine dubio indigenae sunt, hyeme anni 1814 reperti Gerunt circa pagum De Bilt, duo tresve individui Muris Oeconomi (Hypudaeus oeconomus Illig. le Campagnol des prés Cuv.) M. caudâ subsesquiunciali, auriculis nudis, in vellere molli latentibus, palmis subtetradactylis corpore fusco. Pallas Glir p. 79 no. 15, p. 225, tab. XIV ^. Gmelin Syst. Nat. I p. 134 No. 26. Videtur hoc animal Siberiae incola, huc venisse inter sarcinas exercitus Ruthenorum et imprimis Cosaquorum, qui in his locis per aliquot tempus reman serunt, saltum postea non amplius observatum fuit.

De vertaling luidt: Behalve de bovengenoemde soorten die ongetwijfeld inheems zijn, waren in de winter van het jaar 1814 rondom het dorp De Bilt twee of drie exemplaren verspreid waargenomen van de Mus oeconomus. Een muis met een staart "aan de onderkant (einde) gepunt", met naakte oortjes, die verborgen zaten in een zacht velletje, met pootjes voorzien van vier daaronder liggende nageltjes en een bruin lijfje.

Pallas, Glir. P. 79, No. 15, p. 225 tab. XIV. Gmelin Sept. Nat. I p. 134 No. 26. Dit dier, inheems in Siberië, werd waargenomen na hierheen te zijn gekomen tussen de bagage tijdens de tocht der Ruthemiërs en de Kozakken, die in deze omgeving gedurende enige tijd verbleven. Echter daarna werd de soort niet meer waargenomen.

Volgens Van Wijngaarden blijkt uit deze beschrijving dat Nicati veldmuizen (M. arvalis) in handen heeft gehad, omdat hij spreekt van naakte oortjes, die in een zacht velletje verborgen zaten. Inderdaad zijn veldmuizenoren tamelijk kaal en klein. Norenoren zijn groter, ze steken uit de vacht en zijn duidelijk behaard.

Van Bemmelen zegt in 1866 dat de mededeling van Nicati "stellig onwaar is", omdat Mus oeconomus Pallas thuishoort in Siberië en Kamschatka en ze ook in geheel Duitsland niet voor schijnt te komen, daar Blasius haar niet noemt in zijn "Fauna der Wirbeltiere Deutschlands und der angrenzenden Länder von Mittel-Europa".

Eigen waarneming:

Biotoop in en om De Bilt is ongeschikt voor de Noordse woelmuis en was dat ook in het verleden, getuige oude stafkaarten. 8 maart 1964 zijn er 40 braakballen verzameld bij De Bilt, waarvan Krommenhoek in 1965 de analyse publiceerde. Er waren geen Microtus oeconomus-resten in.

Literatuur.

Bemmelen, A.A. van - 1866: Aanvulling der Mededeelingen over de Zoogdieren, Vogels en Kruipende dieren. Bouwstoffen voor eene Fauna van Nederland, derde deel, vierde druk blz. 414 (= 514) - 537.

Krommenhoek, W. - 1965: Over de betekenis van het braakbalonderzoek voor de oecologie van kleine zoogdieren. Lutra 7: 31-43

Nicati, C.-1820/1821: Comment. in Ann. Acad. Rheno Traject. blz. 111.

IJsseling, M.A. en A. Scheijgrond,-1943: De Zoogdieren van Nederland, 1e druk, 530 pp.

IJsseling, M.A. en A. Scheijgrond,-1950: idem, 2e druk 544 pp.

EXCURSIE-RAPPORT

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Kamerik
Kaartblad: 31 G

Datum: 26-6-1965
Waarnemers: Mej.D.H.v.d.Tol,
Dr. A. van Wijngaarden

Tijdens de landelijke inventarisatie werd één exemplaar van de Noordse woelmuis gevangen in de Noordelijke Nes (eigendom Ver. tot Behoud van Natuurmonumenten).

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Leersum
Kaartblad: 39 B

Datum : -
Waarnemer: -

Volgens Ten Dam (1938) zouden resten van Noordse woelmuizen, in braakballen uit 1935 van het Leersumse Veld afkomstig, zijn gevonden.
Deze vindplaats is ook in IJsseling en Scheygrond (1950) opgenomen.
Reeds Schreuder (1945) twijfelt echter aan deze waarneming, hoewel zij het Leersumse Veld een zeer geëigend biotoop voor deze soort noemt.
Ons inziens is dit echter niet het geval en is het zeker, dat Noordse woelmuizen hier niet voorkomen. De determinatie van Ten Dam moet op een vergissing berusten.

Literatuur:

Dam, H. ten, 1938. Iets over braakballen en hun inhoud. Amoeba 17: 184-189.
Schreuder, A., 1945. Verspreiding en voorgeschiedenis der niet algemene Nederlandse muizen. Zoöl. Med. 25: 239-284.
IJsseling, M.A., en A. Scheygrond, 1950. De Nederlandse Zoogdieren. 2e druk. Zutfen, 530 pp.

EXCURSIE-RAPPORT

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Loosdrecht (Utr.)
Kaartblad: 31 F.

Datum: 1966
Waarnemer: Moj.D.M.v.d.Tol

Literatuurgegevens.

H. de Vries (1961) meldt dat bij analyse van een partij braakballen van de ransuil, die verzameld waren op 4 juni 1960 in moerasgebied langs de Drecht in Nieuw-Loosdrecht, resten zijn aangetroffen van 3 ex. Microtus oeconomus naast 20 andere muizen.

Eigen waarnemingen.

In en om Loosdrecht zijn de meeste oevers verstevigd om als aanlegsteiger te kunnen dienen en de grond is gebruikt voor zomerhuisjes en dergelijke. In een drassig weiland konden geen dieren worden bemachtigd.

Literatuur.

Vries, H. de 1961. Uitkomsten van braakbalanalyses III. Rapport RIVON, 64 pp.

N O O R D-H O L L A N D

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Akersloot
Kaartblad: 19 D

Datum: 16-6-1965
Waarnemer: N. Daan

Tijdens de Noordse woelmuisinventarisatie werden deze dieren gevangen in de volgende terreinen.

a. Oever van het Kerkmeer.

b. langs de Vuile Greft, bij West Grafdijk aan de westelijke oever.

Deze dieren zijn aanwezig in de collectie van het Zoöl. Mus. te Amsterdam. Verder zou deze soort voorkomen in de drassige terreintjes op de oevers en de eilandjes van het Alkmaarder Meer. Hier waren typische vraatsporen en faeces aanwezig, de dieren zelf werden echter niet gevangen.

Literatuur:

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal. Rapport RIVON, 37 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Alkmaar
Kaartblad: 19 B

Datum: 6-1965
Waarnemer: N. Daan

De Vries (1957) vermeldt, dat de Noordse woelmuis in 1951 (1 ex.) en in 1956 (1 ex.) aangetroffen is in braakballen uit Alkmaar.
Het tweede artikel (De Vries, 1960) refereert dezelfde waarnemingen.
Tijdens de Noordse woelmuisinventarisatie werden in deze gemeente geen valletjes geplaatst, bij gebrek aan geschikte biotopen.
Het voorkomen moet evenwel niet geheel worden uitgesloten.
Het Noordhollands Kanaal komt rechtstreeks uit het oeconomus-areaal en mogelijk verspreiden de Noren zich in muizenjaren langs de rietkragen ervan.
Dit jaar werden geen vraatresten of faeces aangetroffen.
Ook bestaat de mogelijkheid dat de gevonden resten door de uilen in de aangrenzende gemeenten Akersloot en Limmen, waar het voorkomen wel geconstateerd is, gevangen zijn.

Literatuur:

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus ten noorden van het Noordzeekanaal. Rapport RIVON, 37 pp.

Vries, H. de, 1957. Uitkomsten van het Braakballenonderzoek van de Plantenziektekundige Dienst. Barbastella 1(3): 39-42.

idem 1960. Aperçu et nouvelles données sur la répartition géographique de quelques mammifères aux Pays Bas. Mammalia 24(2): 273-285.

EXCURSIE-RAPPORT

Object : Noordse woelmuisbiotopen — Datum: 12/18-5-1965
Gemeente : Amsterdam — Waarnemer: N. Daan
Kaartblad: 25 B, E, F, G

In het Zoölogisch Museum te Amsterdam zijn 4 rechter kaken van Microtus oeconomus aanwezig, afkomstig uit 6 korkuil-braakballen , die in Amsterdam zijn verzameld in dec. 1938.
Maan (1941) noemt het voorkomen van Microtus oeconomus bij Amsterdam waarschijnlijk.
IJsseling en Scheygrond (1943) vermelden een vondst in braakballen uit Ransdorp (PD 34). Later, in 1950, geven zij ook een vondst van Schreuder (1945) uit Amsterdam.
De Vries(1957 en 1960) vermeldt 1 ex. uit het Volewijckspark in 1952.
Volgens Van Laar (1961) beperkt de soort zich in hoofdzaak tot Amsterdam-Noord, hij is hier algemeen, zowel in vallen als in braakballen.
W.H. Vliegenbosch (3-'57: 22 ex.; 4-'57: 2 ex.) en Volewijckspark (4-'56: 22 ex en 7 ex.). In Amsterdam-West kwam hij voor in een partij braakballen van een voormalig vochtig terrein in tuinstad Slotermeer ('53: 1 ex.).
Door de heer J. van der Wiel (schr. med.) werden 3 Noordse woelmuizen, naast 110 andere prooidieren, aangetroffen in braakballen die op de Nieuwe Ooster begraafplaats werden verzameld van maart tot juni 1963.

Tijdens de inventarisatie werden dieren gevangen in de volgende terreinen: (nu in collectie Zoöl. Museum, Amsterdam)
a.)langs het Barnegat, langs de IJsselmeerdijk tussen Kinselmeer en Uitdam.
b.)langs het kanaal tussen Kinselmeer en de weg van Ransdorp naar Holysloot.
c.)langs de IJsselmeerdijk bij Uitdammerdie, op de grens van Broek in Waterland en Amsterdam.

Literatuur.

Daan, N. 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus in Noord-Holland en N. van het Noordzeekanaal. Rapport RIVON, 37 pp.

Laar, V. van, 1962. Faunistische gegevens over de zoogdieren in en om Amsterdam. Lutra 3(1): 1-18.

Maan, W.J., 1941. Zoogdieren. In: Amsterdam Natuurhistorisch gezien, pp. 205-214.

Schreuder, A., 1945. Verspreiding en voorgeschiedenis der niet algemene Nederlandse Muizen. Zoöl. Med. 25: 239-284.

Vries

EXCURSIE-RAPPORT

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Ankeveen N.H.
Kaartblad: 25 H en 31 F.

Datum: 1966
Waarnemer: Mej. D.M. v.d.Tol

Literatuurgegevens.

Vinc. van Laar (1960)vermeldt het voorkomen van Microtus oeconomus op gezag van De Vries en Van Wijngaarden (1957), die zelf teruggrijpen op IJsseling en Scheygrond (1950).
Deze laatsten geven niet aan waarop ze hun vermelding baseren. In 1943 noemen ze Ankeveen niet als vindplaats.
Volgens Mej. Dr. A. Schreuder (1945) ligt de oostelijke grens van het westelijk areaal in Nederland van Microtus oeconomus Pallas bij de Ankeveense plassen.
Tijdens de inventarisatie werden in deze gemeente geen noren gevangen.

Literatuur.

Laar. V. van 1960. De Zoogdieren van Texel. De Levende Natuur 63: 88-94.

Schreuder, A. 1945. Verspreiding en voorgeschiedenis der niet algemene Nederlandse muizen. Overgedrukt uit: Zoöl. Med. XXV.

Vries, H. de en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. 33 pp.

IJsseling, M.A. en A. Scheygrond, 1943. De zoogdieren van Nederland. 1e druk, 530 pp.

idem 1950. Idem, 2e druk, 544 pp.

Vries, H. de, 1957. Uitkomsten van het braakballenonderzoek van de Plantenziektekundige Dienst. Barbastelle 1(3): 39-42.

idem, 1960. Aperçu et nouvelles données sur la répartition géographique de quelques mammifères aux Pays Bas. Mammalia 24(2): 273-285.

Wijngaarden, A. van en B.M. Lensink, 1957. De ontwikkelingsmogelijkheden van de zoogdierfauna in de toekomstige zuidelijke IJsselmeerpolders. Versl. en Med. Plantenziektekundige Dienst 130: 186-211.

IJsseling, M.A. en A. Scheygrond, 1943. De zoogdieren van Nederland, 1e druk, Zutfen, 530 pp.

idem 1950. idem, 2e druk, 544 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Avenhorn
Kaartblad: 19 E.

Datum: 5-5-1965
Waarnemer: N. Daan

Bij de Noordse woelmuisinventarisatie werd een exemplaar gevangen langs een meertje aan de IJsselmeerdijk bij Hulken. Het voorkomen in deze gemeente lijkt niet zo algemeen. Het aantal geschikte terreinen is zeer gering. Mogelijk komen ze nog voor langs de Zuiderbraak, Zwartewad en het Schot.

Literatuur:

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal. Rapport RIVON, 37 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Beemster
Kaartblad: 19 G

Datum: 6-1965
Waarnemer: N. Daan

De Vries (1957) vermeldt de vondst van 1 ex. in braakballen van 1951. De andere publicaties refereren aan deze vondst, behalve van Laar (1961), die nog 3 ex. vond in braakballen van januari 1958 uit de Z.O. Beemster. Hoewel binnen de gemeentegrenzen géén vallen geplaatst werden, is het voorkomen van Microtus oeconomus wel waarschijnlijk langs de oevers van de Beemsterringvaart.
In de eigenlijke polder is echter nergens een geschikt biotoop te vinden en het voorkomen hier is volkomen uitgesloten. Rondom de Beemster komt de Noor overal voor, de gevonden exemplaren in de uileballen kunnen dus ook gemakkelijk buiten de gemeentegrenzen gevangen zijn.

Literatuur.

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus in Noord-Holland, ten noorden van het Noordzeekanaal. Rapport RIVON, 37 pp.

Laar, V. van, 1961. Gegevens over de braakbalanalyses uit Nederland. Lutra 3(2): 28.

Vries, H. de, 1957. Uitkomsten van het braakballenonderzoek van de Plantenziektekundige Dienst. Barbastella 1(3): 39-42.

idem 1960. Aperçu et nouvelles données sur la répartition géografique de quelques mammifères aux Pays-Bas. Mammalia 24: 273-285.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Beets
Kaartblad: 19 G

Datum: 2-5-1965
Waarnemer: N. Daan

Tijdens de Noordse woelmuisinventarisatie werd een exemplaar gevangen, ten noorden van de uitwatering van Kennemerland achter Schardam. In deze gemeente zijn zeer veel drassige rietkragen aanwezig, vooral langs de IJsselmeerkust. Waarschijnlijk is de Noordse woelmuis hier ook algemeen, hier waren namelijk veel vraat- en faecessporen aanwezig.
Mogelijk komt hij ook in het westelijk deel van Polder de Beetskoog voor.

Literatuur:

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal. Rapport RIVON, 37 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Berkhout
Kaartblad: 19 E.

Datum: 4-5-1965
Waarnemer: N. Daan

Tijdens de Noordse woelmuizeninventarisatie werd één exemplaar gevangen langs de trekvaart naar Hoorn bij het Gemaal Westerkogge. Dit is de meest noordoostelijke vindplaats tot nu toe in Noord-Holland en waarschijnlijk wordt hierdoor de grens van het areaal van Microtus oeconomus bepaald, daar het ook de noordelijke verspreidingsrand is van het veen.
Het geschikte biotoop is beperkt in deze gemeente tot slechts enkele terreintjes, tussen Beekhout en de IJsselmeerdijk.

Literatuur:

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal. Rapport RIVON, 37 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Broek in Waterland
Kaartblad :25 E, F

Datum: 18-5-1965
Waarnemer: N. Daan

IJsseling en Scheygrond (1950) vermelden deze gemeente als vindplaats van de Noordse woelmuis. De Vries en Van Wijngaarden (1957) refereren deze auteurs. Van Wijngaarden en Lensink (1960) bevestigen het voorkomen hier op grond van eigen waarnemingen. Van Laar (1961 a) zegt, dat er geschikte biotopen in diverse kleinere terreinen in Waterland zijn en in 1961 b vermeldt hij 14 ex. in braakbalresten van 15-6-1958.
Bij de Binnenbraak langs de IJsselmeer-dijk tussen de dijk naar Marken en de weg naar Zuiderwoude werd een exemplaar gevangen. Waarschijnlijk is dat de Noren ook zullen voorkomen in de venige ruige terreintjes rondom de andere wateren zoals Boze meertje, Kerk Ee, Arken Ee, Ooster Ee, Grote Meer, Kleine Meer, Oosterpoel, etc. Verschillende gebieden behoren reeds tot het CRM-reservaat alhier, zodat het voortbestaan van de Noordse woelmuis hier voorlopig verzekerd is.

Literatuur:

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal. Rapport RIVON, 37 pp.

Laar, V., van, 1961 a. Faunistische gegevens over zoogdieren in en om Amsterdam. Lutra 3(1): 1-18.

idem 1961 b. Gegevens over braakbalanalyses uit Nederland. Lutra 3(2): 28-29.

Vries, H. de en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

Wijngaarden, A. van, en B.M. Lensink, 1958. De verspreiding van de zoogdieren in de zuidelijke IJsselmeerpolders in 1957. Versl. en Med. Plantenziektekundige Dienst 134: 162-169.

IJsseling, M.A., en A. Scheygrond, 1950. De zoogdieren van Nederland. Zutfen, 530 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Edam
Kaartblad: 19 H

Datum: 18/5 en 2/6-1965
Waarnemer: N. Daan

Tijdens de inventarisatie van de Noordse woelmuis, Microtus oeconomus, werden er exemplaren gevangen in de volgende terreinen:

a. Oostelijke oever van de Purmerringvaart op de grens van de gemeente Edam en Purmerend in een vrij droge dijkhelling met een smalle rietkraag.
b. langs een poel aan de Zuidpolderzeedijk tussen Edam en Volendam in de hoge grasbegroeiïng op drassig land.

Bij Katham op de grens van Katwoude en Edam ligt nog een mooi terreintje, dat niet nader werd onderzocht.

Literatuur:

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus peconomus in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal. Rapport RIVON, 37 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Graft
Kaartblad: 19 B

Datum: 16-6-1965
Waarnemer: N. Daan

Langs de Vensloot werden enkele Noordse woelmuizen gevangen tijdens de landelijke inventarisatie op een drassig venig terrein met een vrij lage begroeiïng: weinig riet, met Sphagnum en orchideeën.
Waarschijnlijk zijn er in de Eilandpolder nog vele zeer gunstige biotopen voor de Noren aanwezig.
Zie ook gemeenteverslag Zuid- en Noord-Schermer.

Literatuur:

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal. Rapport RIVON, 37 pp.

EXCURSIE-RAPPORT

Object : Noordse woelmuisbiotopen — Datum: 1966.
Gemeente : 's Graveland N.H. — Waarnemer: Mej.D.M.v.d.Tol
Kaartblad: 31 F.

Literatuurgegevens.

In 1957 noemen De Vries en Van Wijngaarden deze gemeente als vindplaats voor Microtus oeconomus en doen dit op gezag van IJsseling en Scheygrond (1950). IJsseling en Scheygrond melden zowel in 1943 als in 1950 dat noren aangetroffen zijn in 's Graveland. Deze mededeling is waarschijnlijk gebaseerd op Schreuder 1933.
In 1933 zegt A. Schreuder dat Microtus ratticeps K.en Bl.voorkomt in 's Graveland. Als bijzonderheid meldt ze, dat schedelmeting van exemplaren afkomstig uit het museum in Leiden en uit 's Graveland overeen kwamen met de tabel van Miller en de maten van Stein (1931).
In 1945 meldt Schreuder deze gemeente als vindplaats voor Microtus oeconomus Pallas en doet dit n.a.v. braakbalanalyse.
In 1941 geeft Maan 's Graveland op als gemeente, waar de Noordse woelmuis is aangetoond.

Braakbalgegevens.

In het Zoölogisch Museum in Amsterdam is schedel en 1 rechter onderkaak van Microtus oeconomus aanwezig, die afkomstig zijn uit uileballen, die op 12-4-1922 verzameld zijn in 's Graveland. Bij dit materiaal is vermeld: C.O. v. R. Altena.
In deze gemeente heb ik geen geschikt biotoop voor de Noor kunnen vinden.

Literatuur.

Maan, W.J. 1941. Zoogdieren. A'dam Natuurhistorisch gezien. blz.205-214.

Schreuder, A. 1933. Microtinae (Rod.) in the Netherlands, extinct and recent. Verh. Kon. Ak. Wet. 30(1): 1-37.

idem 1945. Verspreiding en Voorgeschiedenis der niet algemene Nederlandse muizen. Zoöl. Med. 25: 239-284.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland, 33 pp.

IJsseling, M.A. en A. Scheygrond, 1943. De zoogdieren van Nederland, 1e druk, 530 pp.

idem 1950. idem, 2e druk, 544 pp.

Excursierapport.

Object Noordse woelmuisbiotopen. Datum, 14/15-11-1967

Gemeente: Haarlemmerliede en Spaarnwoude. Waarn. Mej.D.M.v.d.Tol.

Krtbl. 25 A

In de restanten natuurgebieden in deze gemeente werd de Noordse woelmuis alleen aangetroffen in het terreintje aan de Buiten Liede, in de N.O.hoek van de Zuiderpolder van het Noordhollands landschap (no. 1967/13) (coördinaten 107.1-488.5)

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Heemskerk
Kaartblad: 19 C

Datum: -
Waarnemer: -

Schreuder (1945) vermeldt de vondst van Microtus oeconomus in braakballen uit deze gemeente. Deze vondst wordt ook in IJsseling en Scheygrond (1950), De Vries en Van Wijngaarden (1957) en Van Laar (1960) genoemd.
Het voorkomen van Noren binnen de gemeentegrenzen van Heemskerk lijkt mij echter zeer onwaarschijnlijk, omdat geschikte biotopen er ontbreken. De afstand tot het Alkmaardermeer, waar ze wél werden aangetroffen, is echter niet zo groot dat een uil deze afstand niet op een jachtvlucht zou kunnen afleggen.

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal. Rapport RIVON, 37 pp.

Laar, V. van, 1960. De zoogdieren van Texel. D.L.N. 63: 88-95.

Schreuder, A., 1945. Verspreiding en voorgeschiedenis der niet algemene muizen. Zoöl. Med. 25:239-284.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

IJsseling, M.A. en A. Scheygrond, 1950. De Zoogdieren van Nederland. 2e dr. 544 pp.

EXCURSIE-RAPPORT

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Heemstede N.H.
Kaartblad: 25 C

Datum: 1966.
Waarnemer: Mej.D.M.v.d.Tol

Literatuurgegevens.

Van Laar (1960) noemt Microtus oeconomus voor deze gemeente op gezag van De Vries en Van Wijngaarden (1957), die deze soort vermelden n.a.v. de opgave bij IJsseling en Scheygrond (1950). Deze laatste melding is waarschijnlijk gebaseerd op de mededeling van Schreuder (1947), die Microtus oeconomus-resten heeft gevonden in braakballen uit Heemstede.
Tijdens de inventarisatie werden geen geschikte biotopen aangetroffen.

Literatuur.

Laar. V. van, 1960. De Zoogdieren van Texel. De Levende Natuur 63: 88-95.
Schreuder, A. 1947. De Noordse woelmuis zeldzaam? De Levende Natuur 50: 31-32.
Vries, H. de en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.
IJsseling, M.A. en A. scheygrond, 1950. De zoogdieren van Nederland, 2e druk, 544 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Heiloo
Kaartblad: 19 A, B, C, D

Datum: 6-1965
Waarnemer: N. Daan

Van Leeuwen (1953) vermeldt de vondst van twee hele Noordse woelmuisschedels in een partij braakballen uit 1951, afkomstig uit Ter Coulstee. Door De Vries (1957 en 1960) en De Vries en Van Wijngaarden(1957) wordt deze vondst eveneens genoemd.
Tijdens de landelijke inventarisatie werden éénmaal vallen geplaatst langs het Noordhollands kanaal, hier werden echter alleen veldmuizen gevangen.
Het is echter aannemelijk, dat de Noren zullen blijken voor te komen in de rietkragen in de Oosterzijpolder, gezien de nabijheid van het Die, waar ze ook zijn aangetroffen.

Literatuur:

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal. Rapport RIVON, 37 pp.

Leeuwen, L. van, 1953. Overzicht braakbalanalyses. Rapport Plantenziektekundige Dienst 76.

Vries, H. de, 1957. Uitkomsten van het braakbalonderzoek van de Plantenziektekundige Dienst. Barbastella 1(3): 39-42.

idem 1960. Aperçu et nouvelles données sur la répartition géographique de quelques mammifères aux Pays Bas. Mammalia 24(2): 273-285.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst , 33 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Ilpendam
Kaartblad: 25 E

Datum: 23-5-1965
Waarnemer: N. Daan

Van Leeuwen (1953) vermeldt als eerste de Noordse woelmuis voor deze gemeente, opgrond van 11 exemplaren uit braakballen uit het gemeenteplantsoen.
De Vries (1957) en De Vries en Van Wijngaarden refereren dezelfde vondst.
Van Laar (1961) en idem (1965) geeft nieuwe gegevens: maart 1956: 10 ex.; mei 1956: 1 ex.; mei 1957: 34 ex.
Door Brink en Zwaagstra werden de eerste Noren in het Ilperveld met klemmetjes gevangen in 1960 (Zoöl. Mus. A'dam no's 3033-3038; 2963.)
Tijdens de landelijke inventarisatie werden Noren gevangen ten noorden van de Gouw in het Ilperveld, in een vochtig, ruig land, hoofdzakelijk begroeid met biezen.
Het Ilperveld is waarschijnlijk het grootste en rijkste aaneengesloten areaal van de Noordse woelmuis in Noord-Holland. Vrijwel het gehele veld biedt uitstekende biotopen, waar ook overal de opvallende vraatresten en faeces gevonden worden. Ook ten oosten van het Noordhollands kanaal en langs de Purmerringvaart liggen nog enkele geschikte terreinen. Doordat grote gebieden van het Ilperveld eigendom zijn van de Stichting "Het Noordhollands Landschap" is het voortbestaan van de Noordse woelmuis hier verzekerd, mits de terreinen op de juiste manier worden beheerd.

Literatuur:

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal. Rapport RIVON 37 pp.

Laar, V. van, 1961. Faunistische gegevens over zoogdieren in en om Amsterdam. Lutra 3(1): 1-8.

idem 1965. Gegevens over kleine zoogdieren in het waterschap Botshol. D.L.N. 68: 112-116.

Leeuwen, L. van, 1953. Overzicht braakbalanalyses. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 76 pp.

Vries, H. de, 1957. Uitkomsten van het braakballenonderzoek van de Plantenziektekundige Dienst. Barbastella 1(3): 39-42.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenz.k.Dienst, 33 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Jisp
Kaartblad: 19 D

Datum: 6-1965
Waarnemer: N. Daan

De Vries (1960) vermeldt de vondst van Noordse woelmuisresten in braakballen van de Baanakkers.
Tijdens de landelijke inventarisatie werden slechts op één plaats vallen geplaatst, maar geen Noren gevangen. Wel waren de typische vraatsporen en faeces aanwezig.
Zonder boot is het ondoenlijk de goede biotopen te bereiken.
Stellig is de Noordse woelmuis in de hele polder Wormer, Jisp en Nek algemeen.

Literatuur:

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal. Rapport RIVON, 37 pp.

Vries, H. de, 1961. Uitkomsten braakbalanalyses III. Rapport RIVON, 74 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woolmuisbiotopen
Gemeente : Katwoude
Kaartblad: 25 F

Datum: 18-5-1965
Waarnemer: N. Daan

Tijdens de landelijke inventarisatie van de Noordse woelmuis werden enkele exemplaren gevangen bij de pooltjes langs de Katwouderzeedijk.
Vooral langs de IJsselmeerdijk liggen hier nogal wat geschikte biotoopjes.
Verder waarschijnlijk langs het Stinkevuil (vraatresten en faeces gevonden) en bij het Zettegat bij Zedde (niet gecontroleerd).

Literatuur:

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal. Rapport RIVON, 37 pp.

EXCURSIE-RAPPORT

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Kortenhoef N.H.
Kaartblad: 31 F.

Datum:
Waarnemer: Mej.D.M.v.d.Tol

Literatuurgegevens.

V. van Laar (1959) meldt, dat analyse van 38 braakballen van de kerkuil, die in mei 1958 gevonden zijn onder de kap van de molen Gabriël in Kortenhoef, gelegen bij kruising verkeersweg Hilversum-Haarlem en verbindingsstuk Hilversum-Vechtkanaal en de plas Wijde Blik door de heer V. van Laar, 1 restant opleverde van Microtus oeconomus , dat was 0,3%.
Van Laar meldt als bijzonderheid, dat rond de molen o.a. een moerasgebied ligt met rietbegroeiïng en elzenopslag. In 1960 meldt V. van Laar weer, dat de Noordse woelmuis voorkomt in deze gemeente en dat doet hij n.a.v. het bovenvermelde.
In 1965 herinneren Joh. v.d. Wiel en V. van Laar aan de publicatie van Van Laar uit 1959.

Tijdens de inventarisatie werden in deze gemeente geen exemplaren gevangen.

Literatuur.

Laar, V. van, 1959. Prooidieren in braakballen van de Kerkuil uit Kortenhoef. Lutra 1(20): 209.

idem 1960. Zoogdieren van Texel. De Levende Natuur 63: 88-95.

Wiel, Joh. van der en V. van Laar, 1965. Gegevens over kleine zoogdieren in het waterschap Botshol. De Levende Natuur 68: 212-216.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Kwadijk.
Kaartblad: 19 G

Datum: 12-8-1965
Waarnemer: N. Daan.

De Vries (1957) noemt deze gemeente als vindplaats van de Noordse woelmuis op grond van een vondst in uilenbraakballen uit 1953. De Vries en Van Wijngaarden (1957) refereren aan deze vondst.
Tijdens de landelijke inventarisatie werd een exemplaar gevangen langs de nieuwe weg van Kwadijk naar Hobrede in de polder Zeevang in een brede ruig begroeide grasberm, overgaand in een drassige rietzoom.
De gehele polder Zeevang biedt, hoewel niet zo talrijk en uitgebreid, geschikte biotopen langs sloten. Op drie plaatsen ten westen van de spoorlijn werden eveneens Noren aangetroffen; blijkbaar is hij hier dan algemeen.

Literatuur:

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal. Rapport RIVON, 37 pp.

Vries, H. de, 1957. Uitkomsten van het braakbal onderzoek van de Plantenziektekundige Dienst. Barbastella 1(3): 39-42.

Vries, H. de en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Landsmeer
Kaartblad: 25 E

Datum: 23-5-1965
Waarnemer: N. Daan

Van Leeuwen vermeldt de vondst van 10 exemplaren van de Noordse woelmuis uit braakballen van 1951. Door De Vries (1957), De Vries en Van Wijngaarden (1957) en Van Laar (1961) wordt deze vondst eveneens genoemd.
Tijdens de landelijke inventarisatie werd een Noor gevangen in het Ilperveld ten zuiden van de Banscheiding in een venig, beweid, vochtig grasland. Voor het Ilperveld zij verder verwezen naar het gemeenterapport van Ilpendam.
Behalve in het Ilperveld komt Microtus oeconomus waarschijnlijk overal binnen de gemeentegrenzen voor, bijvoorbeeld bij Kadoelen (vraatresten en faeces) en ten oosten van Watergang.

Literatuur:

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal. Rapport RIVON, 37 pp.

Laar, V. van, 1961. Faunistische gegevens over zoogdieren in en om Amsterdam. Lutra 3(1): 1-18.

Vries, H. de, 1957. Uitkomsten van het braakbalonderzoek van de Plantenziektekundige Dienst. Barbastella 1(3): 39-42.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen Datum: -
Gemeente : Langedijk Waarnemer: -
Kaartblad: 19 B

Maitland (1898) vermeldt een aardmuizenplaag op Texel in 1890 en te Langedijk in mei 1898. Aangezien op Texel alleen Microtus oeconomus leeft, vermoedt Schreuder (1945), dat ook de plaag bij Langedijk door Noordse woelmuizen zou zijn veroorzaakt.
Tijdens de landelijke inventarisatie van deze soort, werden op drie plaatsen vallen geplaatst in moerassige rietlanden. Nooit werden hier de typische vraatresten en faeces gevonden en op alle drie plaatsen werden veldmuizen, Microtus arvalis gevangen.
Hieruit blijkt voldoende dat Microtus oeconomus hier momenteel niet voorkomt. Dat de Noordse woelmuis vrij recent uit deze gemeente zou zijn verdwenen, is onwaarschijnlijk, de Noordse woelmuizenplaag van 1898 lijkt daarom twijfelachtig. Aardmuizen zijn nooit zo ver noordelijk in Noord-Holland gesignaleerd, het waarschijnlijkst is dus, dat het een veldmuizenplaag is geweest. Dit is dus een analoog geval met de aardmuizenplaag van 1848 in de Diemenpolder (Maitland 1898), waarvan Van Laar (1961) meent, dat het een veldmuizenplaag moet zijn geweest.

Literatuur:

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal. Rapport RIVON, 37 pp.

Laar, V., van, 1961. Faunistische gegevens over de zoogdieren in en om Amsterdam. Lutra 3(1): 1-18.

Maitland, R.T., 1898. Notices sur les animaux rates des Pays Bas et de la Belgique Flamande. (Mammifères). Den Haag, 69 pp.

Schreuder, A., 1945. Verspreiding en voorgeschiedenis der niet algemene Nederlandse muizen. Zoöl. Med. 25: 239-284.

IJsseling, M.A. en A. Scheygrond, 1950. De zoogdieren van Nederland, 2e dr. Zutfen, 530 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Limmen
Kaartblad: 19 C

Datum: 16-5-1965
Waarnemer: N. Daan

Tijdens de inventarisatie van de Noordse woelmuis werd een exemplaar gevangen langs het Die, in een zeer drassig ruig terrein, met dichte begroeiïng, enigszins venig.
De hele polder tussen Heiloo, Limmen en Akersloot biedt geschikte biotopen, met de mooiste rond het Die en het Kerkmeer.
De Noren zijn hier zonder twijfel algemeen. Het Die valt onder de Stichting het Noordhollands Landschap en dientengevolge is de Noor hier bij een juist beheer, beschermd.

Literatuur:

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologsiche inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal. Rapport RIVON, 37 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Marken
Kaartblad: 25 F

Datum: voorjaar en herfst 1956, voorjaar 1957.
Waarnemers: B.M.Lensink, A. van Wijngaarden

Door Schreuder (1944 en 1947) is de eerste maal op de aanwezigheid van Noordse woelmuizen op het eiland Marken gewezen (braakbalvondsten). In 1956 werden de eerste exemplaren op het eiland gevangen (Van Wijngaarden en Lensink 1957 en 1960). Deze vondsten staan o.m. vermeld in De Vries en Van Wijngaarden, 1957; Van Laar 1960; en Braaksma, 1959. De dieren leefden overal verspreid op het eiland langs de randen van sloten en vooral langs het zgn. kanaal. Veldmuizen (Microtus arvalis) werden in de weilanden aangetroffen. Indien bij de aanleg van de Markerwaard de waterstand van Marken niet wordt aangetast en er geen ruilverkaveling en intensivering van de exploitatie van de weilanden plaats zal hebben, zal zich de huidige situatie kunnen handhaven, ondanks de aanleg van de verbindingsdijk naar het vaste land op 17-10-1957.
Wordt het waterpeil verlaagd, dan zal dit zeker het einde van de Noordse woelmuizen betekenen.

Literatuur:

Braaksma, S., 1959. De dierenwereld van Marken. Natura 56: 58-63.

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal. Rapport RIVON, 37 pp.

Laar,V.van,1960. De zoogdieren van Texel. D.L.N. 63: 88-95.

Resoort,W.J.,1943. De avifauna van het eiland Marken.Limosa 16: 4-38. (Zoogdieren: hr. Belterman).

Schreuder,A.,1945. Verspreiding en voorgeschiedenis der niet algemene Nederlandse muizen. Zoöl. Med. A'dam 25: 239-284.

idem 1947. De Noordse woelmuis zeldzaam? D.L.N. 50: 31-32.

Vries, H.,en A. van Wijngaarden,1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

Wijngaarden, A.van, en B.M.Lensink,1957. De ontwikkelingsmogelijkheden van de zoogdierfauna in de toekomstige IJsselmeerpolders. Versl. en Med. Plantenziektekundige Dienst 130: 186-211.

idem 1960. Verspreiding van de zoogdieren in de Zuidelijke IJsselmeerpolders in 1957.Versl. en Med. Plantenz.k.Dienst 134: 162-169.

IJsseling, M.A.,en A. Scheygrond,1950. De Nederlandse zoogdieren, 2e druk, Zutfen, 530 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Middelie
Kaartblad: 19 G

Datum: 11-8-1965
Waarnemer: N. Daan

Tijdens de inventarisatie van de Noordse woelmuis werd een exemplaar gevangen langs de nieuwe weg van Middelie naar Oosthuizen in de polder Zeevang. Deze gehele polder biedt goede biotopen en de Noordse woelmuis komt hier algemeen voor. Zie ook de Excursierapporten van de gemeenten Oosthuizen, Kwadijk en Warder.

Literatuur:

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal. Rapport RIVON, 37 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Monnikendam
Kaartblad: 25 F

Datum: 11-8-1965
Waarnemer: N. Daan

Tijdens de landelijke inventarisatie van de Noordse woelmuis werd een exemplaa gevangen in de zuidelijke rietkraag langs de Purmerringvaart, bij het Stinkevuil. Het betrof een drassige, dichtbegroeide rietkraag, waarin wat hogere en drogere ruggen.
Vele vraatsporen en faeces wezen op een algemeen voorkomen.
Ook het Stinkevuil en de Leek bieden geschikte biotopen langs hun oevers.

Literatuur:

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal. Rapport RIVON, 37 pp.

EXCURSIE-RAPPORT

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Naarden N.H.
Kaartblad: 25 H

Datum: 1966
Waarnemer: Mej.D.M.v.d.Tol

Literatuurgegevens.

V. van Laar (1960) noemt Microtus oeconomus voor deze gemeente en verwijst naar De Vries en Van Wijngaarden (1957). Deze baseren hun opgave op Van Wijngaarden en Lensink (1957), die zich hebben laten informeren door IJsseling en Scheygrond (1950) en door Schreuder (1947).
Ook IJsseling en Scheygrond (1950) hebben hun vermelding uit Schreuder(1947).
Van der Wiel en Van Laar (1965) noemen de Noordse woelmuis ook voor het Naardermeer en baseren dit weer op Schreuder (1947). Schreuder (1947) tenslotte baseert haar mededeling op grond van door haarzelf verrichte analyse van braakballen, verzameld in het Diemontsbosch gelegen ten N.W. van het Naardermeer. Uileballen 4 juni 1932 van Res II geraapt, leverden enkele noren op.

Tijdens de inventarisatie werden geen noren gevangen.

Literatuur.

Laar, V. van, 1960. De zoogdieren van Texel. De Levende Natuur 63: 88-95.
Schreuder, A. 1947. De Noordse woelmuis zeldzaam? De Levende Natuur 50:31-32.
Vries, H. de en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.
Wiel, Joh. van der en V. van Laar, 1965. Gegevens over kleine zoogdieren in het waterschap Betshol. De Levende Natuur 68: 212-216.
Wijngaarden, A. van en B.M. Lensink, 1957. De ontwikkelingsmogelijkheden van de zoogdierfauna in de zuidelijke IJsselmeerpolders. Versl. en Meded. Plantenziektekundige Dienst nr. 130 (Jaarboek 1956: 186-211).
IJsseling, M.A. en A. Scheygrond, 1950. De Zoogdieren van Nederland. 2e druk. 544 pp.

EXCURSIE-RAPPORT

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Nieuwer-Amstel N.H.
Kaartblad: 25 D

Datum:
Waarnemer: Mej.D.M.v.d.Tol

Literatuurgegevens.

In 1957 noemen De Vries en Van Wijngaarden deze gemeente als vindplaats voor Microtus oeconomus en verwijzen voor deze opgave naar De Vries (1957).
In 1960 vermeldt De Vries dat in uileballen van de ransuil op 26 maart 1951 verzameld in het Amsterdamse Bos 8 ex. van Microtus oeconomus zijn aangetroffen.
Van Laar (1961) noemt braakbalvondsten eveneens en vermeldt als vindplaats de Oeverlanden, een moerasstrook langs het Nieuwe Meer.

Tijdens de inventarisatie werden in deze gemeente geen neren gevangen.

Literatuur.

Laar, V. van, 1961. Faunistische gegevens over zoogdieren in en om Amsterdam. Lutra 3: 1- 18.

Vries, H. de, 1957. Uitkomsten van het braakballenonderzoek van de Plantenziektekundige Dienst. Barbastella 1: 39-40.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport P.D., 33 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Oosthuizen
Kaartblad: 19 G, H

Datum: 2/5-5, 13-8-1965
Waarnemer: N. Daan

Tijdens de landelijke inventarisatie van de Noordse woelmuis werden in deze gemeente exemplaren gevangen in de volgende terreinen:

a. tamelijk droog, onbeweid grasland met lage, dichte begroeiïng ten zuiden van de Uitwatering van Kennemerland, achter Schardam.
b. in een drassig rietland bij de Koogbraak, in de Oosterpolder bij Etersheim.
c. in een vrij lage, venige slootkant, in de polder Zeevang bij Hobreede bij de sluis naar de Beemsterringvaart.

Voor de polder Zeevang, zie ook de gemeenterapporten van Kwadijk, Middelie en Warder).

Literatuur:

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal. Rapport RIVON, 37 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Oostzaan
Kaartblad: 25 E

Datum: 6-1965
Waarnemer: N.Daan

Door Schreuder (1945) wordt een vondst van een Noordse woelmuis in braakballen uit de Twiskepolder gemeld. Deze vondst is ook in De Vries en Van Wijngaarden (1957) genoemd. Tijdens de landelijke inventarisatie van deze soort werden wel veel vraatsporen en faeces gevonden; de dieren zelf werden echter niet gevangen.
Toch is de Noor zonder twijfel algemeen in deze gemeente.

Literatuur:

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal. Rapport RIVON, 37 pp.

Schreuder, A., 1945. Verspreiding en voorgeschiedenis der niet algemene Nederlandse muizen. Zoöl. Med. 25: 239-284.

Vries, H. de en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Oterleek
Kaartblad : 19 B

Datum: 23-7-1965
Waarnemer: N. Daan

Tijdens de landelijke inventarisatie van de Noordse woelmuis, Microtus oeconomus, werd een exemplaar gevangen in de zuidelijke rietkraag van de Ringvaart van de Heer-Hugowaard, ter hoogte van Oterleek. Deze vindplaats is weliswaar gelegen buiten het veengebied van Noord-Holland, maar staat hier toch via een brede rietkraag mee in directe verbinding.
Verder zijn in deze gemeente weinig geschikte biotopen aanwezig.
De vindplaats is weinig kwetsbaar, mits een geschikte verbinding met de polder Mijzen blijft bestaan.

Literatuur:

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal. Rapport RIVON, 37 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Purmerend
Kaartblad: 19 G

Datum: 11-8-1965
Waarnemer: N. Daan

Tijdens de inventarisatie van de Noordse woelmuis, Microtus oeconomus, is een exemplaar van deze soort gevangen in de westelijke rietkraag langs de Purmerringvaart bij Oudelandsdijkje. De Noren komen waarschijnlijk ook voor in de rietkraag van de Beemsterringvaart en langs de Ganssloot in de polders Wormer, Jisp en Nek. Hoewel niet gevangen langs de Ganssloot, waren er wel vraatsporen en faeces aanwezig.

Literatuur:

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal. Rapport RIVON, 37 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Texel
Kaartblad: 9 B, D, E

Datum: aug. 1954, 29/5-2/6-1961, 6-9/5-1962
Waarnemers: H. de Vries
Dr. B. Dulic
Prof.K.Zimmermann
Dr.A.van Wijngaarden

De aanwezigheid van de Noordse woelmuizen op dit eiland is waarschijnlijk het eerst ontdekt door de Tinbergens (1932 en 1933). Ze zijn de enige op dit eiland voorkomende woelmuizensoort. Voordien werden ze als veldmuis (anon. 1846) of als aardmuis (Maitland, 1898) beschouwd.
Nadien is hun aanwezigheid nog door talloze braakbalanalyses en veel veldonderzoek aangetoond.
Het is wel waarschijnlijk, dat de dieren langs geschikte slootoevers, langs de oude kreken en in de restanten van de laaggelegen weilanden nog overal voorkomen.
Het areaal op het eiland heeft echter een enorme inkrimping ondergaan als gevolg van de recente ruilverkaveling.
Door De Vries werden ze bijv. in 1954 gevangen in overhookjes in de Eijerlandse polder tussen de Waal en Cocksdorp en door Van Wijngaarden in 1961 langs de Roggesloot.
In diverse reservaten ten noorden van de weg de Koog-de Waal komen ze eveneens voor en in een reservaat ten zuiden van deze weg. In 1961 en 1962 werden ze in de duinvalleien in zeer specifieke biotopen talrijk aangetroffen nl. de (iets drogere) randen van greppels, in Carex disticha - vegetaties en op de overgang van Calamagrostis epigeios naar Salix repens. Vindplaatsen: Grote Vlak, Kapenvlak, Bleekersvlak, Alloo, Sluftervlakte, de Nederlanden en de Buiten Muy.
In Van Laar (1960) worden nog genoemd: de Geul, Noordvlak, de Muy en de Westerduinen. In droge weilanden bij het Texels Museum en in bosranden in de Dennen werden de Noren door deze auteur eveneens aangetroffen (1958/1959). Waarschijnlijk werden deze waarnemingen in een maximumjaar verricht.
In Van Laar (1966) wordt de Korverskooi als vindplaats genoemd.

Literatuur:

anon., 1846. Staat van de Landbouw in het Koninkrijk van Holland gedurende den jare 1846.

Bemmelen

vervolg literatuur:

Bemmelen, A.A. van, 1864. Lijst der zoogdieren tot heden in den wilden staat in Nederland waargenomen. Bouwstoffen voor eene fauna van Nederland 3: 228-254, 514-517.

Dam, H. ten, 1938. Iets over braakballen en hun inhoud. Amoeba 17: 184-189.

Eykman, C., 1937. De Nederlandse Zoogdieren I, Rotterdam...pp.

Klaas, C., 1961. Von der Waldohreule und ihre Nahrung. Natur und Volk 91: 81-88.

Knoest, A., en G. Mondeel, 1961. Over kleine zoogdieren van Texel, in het bijzonder over de dwergmuis. Lutra 3: 46-47.

Laar, V. van, 1957. Iets over de zoogdierenfauna van de Waddeneilanden. De Inktzwam 22: 8-12.

idem 1960. De zoogdieren van Texel. D.L.N. 63: 88-95.

idem 1966. An albino specimen of Microtus oeconomus arenicola (de Sélys Longchamps, 1841) Zts. für Säugetierk.31: 66.

Laar, V. van, en P. Justessen, 1956. Enige opmerkingen betreffende de landzoogdierfauna van Texel. Barbastella 1: 3-7.

Maitland, R.T., 1898. Notices sur les animaux rares des Pays Bas et de la Belgique flamande (Mammifères). Den Haag, 69 pp.

Schreuder, A., 1933. Microtinae (Rod.) in the Netherlands, extinct and recent. Verh. Kon. Akad. Wet. A'dam, 30(1): 1-37.

idem 1945. Verspreiding en voorgeschiedenis der niet algemene Nederlandse muizen. Zoöl. Med. 25: 239-284.

idem 1947. De noordse woelmuis zeldzaam? D.L.N. 50: 31-32.

Tinbergen, N., 1933. Die Ernährungsökologsichen Beziehungen zwischen Asio otus L. und ihre Beutetieren, im besondere den Microtus Arten. Ecol. Monogr. 3: 443-492.

Tinbergen, L. en N., 1932. De rattekop. D.L.N. 37: 63.

Vries, H. de, 1957. Overzicht braakbalanalyses II. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 106 pp.

idem 1960. Braakballenonderzoek III. Rapport RIVON, 74 pp.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

Wijngaarden, A. van, 1964. The terrestrial mammal fauna of the Dutch Wadden islands. Zts. für Säugetierkunde 29: 359-368.

IJsseling, M.A. en A. Scheygrond, 1950. De zoogdieren van Nederland, 2e dr. Zutfen, 543 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Ursem
Kaartblad: 19 E

Datum: 3-8-1965
Waarnemer: N. Daan

Gedurende de landelijke inventarisatie van de Noordse woelmuis, Microtus oeconomus, is een exemplaar van deze soort gevangen langs de noordelijke weg langs de Ursemmervaart in de Polder Ursem.
Het betrof hier een drassige, zeer dicht en ruig begroeide rietkraag langs een sloot, aansluitend op een lager begroeid venig terreintje.
Vooral in de polder Mijzen en in mindere mate in de polder Ursem zijn langs de sloten veel geschikte biotopen aanwezig. Ruilverkaveling en waterstandsverlaging vormen hier een gevaar.

Literatuur:

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal. Rapport RIVON, 37 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Velzen
Kaartblad: 25 A

Datum: -
Waarnemer: -

Van Leeuwen (1953) vermeldt de vondst van een hele schedel van een Noordse woelmuis in een partij braakballen van het Hoogoventerrein uit 1951.
De Vries (1960) refereert deze vondst.
Gezien de biotopen binnen de gemeentegrenzen van Velzen ongeschikt zijn voor Noordse woelmuizen, lijkt het onwaarschijnlijk, dat hij hier leeft.
Waarschijnlijk is het dier elders gevangen en is het beter deze gemeente niet meer als echte vindplaats te vermelden.

Literatuur:

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal. Rapport RIVON, 37 pp.

Leeuwen, L. van, 1953. Overzicht Braakbalanalyses. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 76 pp.

Vries, H. de, 1960. Aperçu et nouvelles données sur la répartition géographique de quelques mammifères aux Pays Bas. Mammalia 24: 273-285.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Warder
Kaartblad: 19 G, H

Datum: 14-5-1965
Waarnemer: N. Daan

In Van Wijngaarden en Lensink (1960) wordt deze gemeente als vindplaats van de Noordse woelmuis genoemd op grond van vanggegevens. Mondeling deelde Van Wijngaarden mede, dat de Noren indertijd waren aangetroffen in de Zandbraakpolder.
Sindsdien is in deze polder de waterstand verlaagd en worden de slootkanten beter onderhouden. Op het ogenblik is het voorkomen hier vrijwel uitgesloten. Dit is een goed voorbeeld van het feit, dat waterstandsverlaging inderdaad funest is voor deze soort.
Verder is de Noor tamelijk algemeen in deze gemeente. Geschikte biotopen liggen langs braken en de grote tochten.
Tijdens de landelijke inventarisatie werd een exemplaar gevangen langs de Moordenaarsbraak.

Literatuur:

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal. Rapport RIVON, 37 pp.

Wijngaarden, A. van, en B.M. Lensink, 1960. De verspreiding van de zoogdieren in de Zuidelijke IJsselmeerpolders. Versl. en Med. Plantenziektekundige Dienst 134: 162-169.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Westzaan
Kaartblad: 25 B

Datum: 28-5-1965
Waarnemer: N. Daan

Door Schreuder (1945) wordt de vondst van de resten van Microtus oeconomus gemeld in braakballen uit Westzaan. Ook in De Vries en Van Wijngaarden (1957) wordt deze vondst genoemd.
Tijdens de landelijke inventarisatie van deze soort werd een exemplaar gevangen langs een sloot bij Groot Braak, langs de Westzanerzeedijk, dicht bij Nauwerna. Waarschijnlijk is de Noor een algemene bewoner van de talrijke drassige landjes in de gehele polder Westzaan.

Literatuur:

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal. Rapport RIVON, 37 pp.

Schreuder, A., 1945. Verspreiding en voorgeschiedenis der niet algemene Nederlandse muizen . Zoöl. Med. A'dam 25: 239-284.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Wormer
Kaartblad: 19 D

Datum: 6-1965
Waarnemer: N. Daan

Tijdens de landelijke inventarisatie van de Noordse woelmuis kon de polder Wormer niet worden onderzocht. Het is echter zeer waarschijnlijk, dat ze hier ook leven.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Wormerveer
Kaartblad: 19 D

Datum: 6-1965
Waarnemer: N. Daan

Schreuder (1945) vermeldt het voorkomen van de Noordse woelmuis in braakballen uit Wormerveer. De andere publicatie (De Vries en Van Wijngaarden,1957) refereert deze waarneming. Tijdens de landelijke inventarisatie van deze soort werden éénmaal valletjes gezet bij het Molletjesveen (Westknollendam), doch zonder resultaat.
De Noor is waarschijnlijk toch vrij algemeen in de polder Westzaan. Hierin liggen talrijke min of meer geschikte biotopen, die echter gezien de snelle uitbreiding van Wormerveer, niet buiten gevaar zijn.

Literatuur:

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal. Rapport RIVON, 37 pp.

Schreuder, A., 1945. Verspreiding en voorgeschiedenis der niet algemene Nederlandse muizen. Zoöl. Med. 25: 239-284.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Zaandam
Kaartblad: 25 B

Datum: 1-7-1965
Waarnemer: N. Daan

Door Schreuder (1947) wordt de vondst van Noordse woelmuisresten in braakballen uit Zaandam genoemd, De Vries en Van Wijngaarden (1957) herhalen deze vondst.
Tijdens de landelijke inventarisatie van deze soort werd een exemplaar gevangen in de Kalverpolder.
Goede terreinen zijn zonder twijfel ook aanwezig in de polder Oostzaan en de polder Westzaan.
Door de snelle uitbreiding van Zaandam lopen deze gevaar te verdwijnen.

Literatuur:

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal. Rapport RIVON, 37 pp.

Schreuder, A., 1947. De Noordse woelmuis zeldzaam? D.L.N. 50: 31.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

EXCURSIE-RAPPORT

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Zandvoort N.H.
Kaartblad: 24 H

Datum:
Waarnemer: Mej.D.M.v.d.Tol

Literatuurgegevens.

Van Laar (1960)meldt het voorkomen van Microtus oeconomus in deze gemeente op gezag van De Vries en Van Wijngaarden (1957). De Vries en Van Wijngaarden (1957) beroepen zich op IJsseling en Scheygrond(1950) en in hun niet gepubliceerde aangevulde lijst tevens op Dr. A. Schreuder (1947).
Waarschijnlijk is A. Schreuder (1947) ook de bron voor IJsseling en Scheygrond (1950).
Dr. A. Schreuder (1947) tenslotte baseert haar vermelding op grond van bewerking van muizenresten uit braakballen.

Volgens mij is er in Zandvoort geen geschikt biotoop voor de Noordse woelmuis.

Literatuur.

Laar. V. van, 1960. De zoogdieren van Texel. De Levende Natuur 63: 88-94.
Schreuder, A. 1947. De Noordse woelmuis zeldzaam? De Levende Natuur 50: 31-32.
Vries, H. de en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens van een aantal zoogdiersoorten in Nederland, 33 pp.
IJsseling, M.A. en A. Scheygrond, 1950. De Zoogdieren van Nederland, 2e druk, 544 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Zuid- en Noordschermer
Kaartblad: 19 D

Datum: 16-6-1965
Waarnemer: N. Daan

Tijdens de landelijke inventarisatie van de Noordse woelmuis werd een exemplaar bemachtigd in de zuidelijke rietkraag van de Schermerringvaart tussen Groot Schermer en Schermerhorn.
In de gehele Eilandspolder zijn veel geschikte biotopen aanwezig en de Noordse woelmuis is hier stellig zeer algemeen.
Binnen de gemeentegrenzen liggen zeer geschikte terreinen rondom de Delft, de Knie. het Arismeer, de Kruissloot, e.a. De Knie is eigendom van de Stichting het Noordhollands Landschap en is als zodanig dus beschermd.

Literatuur:

Daan, N., 1965. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal. Rapport RIVON, 37 pp.

Z U I D-H O L L A N D

EXCURSIE-RAPPORT

Object : Noordse woelmuisbiotopen — Datum: 1966.
Gemeente : Alkemade Z.H. — Waarnemer: Mej.D.M.v.d.Tol
Kaartblad: 30 F en 31 A

Literatuurgegevens.

De Vries en Van Wijngaarden (1957) vermelden, dat Microtus oeconomus in deze gemeente voorkomt op gezag van IJsseling en Scheygrond (1950). IJsseling en Scheygrond (1943) en (1950) melden, dat deze soort voorkomt in De Kaag. Schreuder (1933) noemt de Kaag niet met name als vindplaats van de Noordse woelmuis. Wel noemt ze de omgeving van Leiden. In 1945 noemt Schreuder wel de Kaag als vindplaats. Zij doet dit op grond van braakbal-analyses.
In het Rijksmuseum voor Natuurlijke Historie te Leiden is een balg aanwezig van Microtus oeconomus ratticeps Keyserling u.Blanus ♂ Reg. nr. 966 gevangen 19 jan. 1920 in de Kaag (bij Leiden) en 20 jan. 1920 aan 't museum geschonken door J. Verwey uit Noordwijk a/zee. De mogelijkheid bestaat, dat bovengenoemde dieren langs dat deel van de Kagerplassen zijn gevangen, dat in de gemeente Warmond ligt.

Tijdens het onderzoek werden in deze gemeente geen Noordse woelmuizen gevangen.

Literatuur.

Schreuder, A. 1933. Microtinae (Rod.) in the Netherlands, extinct and recent. Verh. Kon. Ak. Wet. 30(1): 1-37.

idem 1945. Verspreiding en voorgeschiedenis der niet algemene nederlandse muizen. Overgedrukt uit: Zoöl. Med. XXV.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens van een aantal zoogdiersoorten in Nederland, 33 pp.

IJsseling, M.A. en A. Scheygrond, 1943. De zoogdieren van Nederland, 1e druk, 530 pp.

idem 1950. idem, 2e druk, 544 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : den Bommel
Kaartblad: 43 B

Datum: november 1964
Waarnemers: Drs.S.M.Janion,
Dr. A. van Wijngaarden

In de gemeente den Bommel bleken aan de noordkust uitsluitend langs de voet van de Buitendijk van de Molenpolder, aan het westelijk uiteinde Noordse woelmuizen voor te komen. Er werden hier enkele exemplaren in een veekrand gevangen.
Aan de zuidzijde van het eiland werden in de hoogste delen van het schor, buitendijks van de Lodewijkspolder bij paal 330, wel sporen, looppaadjes en keutels aangetroffen, maar de dieren zelf niet gevangen.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Dubbeldam
Kaartblad: 44 A

Datum: 12/24-8-1958
Waarnemers: S. Braaksman,
Dr. A. van Wijngaarden

In 1938 werd door Ten Dam de eerste vondst van 2 Noordse woelmuizen uit "de Biesbosch" gepubliceerd. De juiste vindplaats is echter niet bekend (Schreuder, 1945, 1947; Verhey, 1954, 1956; De Vries en Van Wijngaarden, 1957; IJsseling en Scheygrond, 1950).
In 1947 publiceerde mej. Schreuder een vondst van het eiland van Dordrecht. Verhey (1954, 1956, 1961) geeft braakbalanalyses van het Zuidplaatje (verzameld in 1948, 1949 en 1951) van de Aloyse griend (idem, 1946, 1951, 1952 en 1954) en de Ottersluis (idem 1942, 1944, 1948 en 1951).
Door rapporteurs werden in 1958 op de keetheuvels op de Benedenste Beversluisplaat geen Noordse woelmuizen gevangen. Alleen bij de hier vlakbij gelegen eendekooi (gem. H. en L. Zwaluwe) kwamen ze voor.

Literatuur:

Schreuder, A., 1947. De Noordse woelmuis zeldzaam? D.L.N. 50: 31-32.
Verhey, C.J., 1954. Contribution à la connaissance des mammifères du Biesbosch, d'Ile de Dordrecht et ses environs. Mammalia18: 405-419
idem 1956. De Zoogdieren van de Biesbosch, het eiland van Dordrecht en omgeving. D.L.N. 59: 181-189.
idem 1961. De zoogdieren. Hfdst. 10 in: De Biesbosch, land van levend water, pp. 215-221.
Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.
Wijngaarden, A. van, 1958. Mammalia. In: Verslag van het eerste Biesbosch inventarisatiekamp. RIVON rapport.
IJsseling, M.A., en A. Scheygrond, 1950. De zoogdieren van Nederland. 2e dr. Zutfen, 530 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Geervliet
Kaartblad: 37 D

Datum: 3-11-1965
Waarnemers: A. Bijl
Dr. A. van Wijngaarden

Tijdens de Noordse woelmuisinventarisatie werden exemplaren van deze soort in de volgende terreinen aangetroffen:

a. moerassig terreintje ten noordwesten van de punt van samenkomst van Dankere weg en Konijnendijk.
b. rand van het rietveld langs de Oostenrijk of Vier Ambachten boezem. Op de kaart ligt deze plaats ten noorden van de z van boezem (Noordoever)
c. in de rietzoom aan de westkant van de Welvliet, bij de uitbochting naar het oosten van de Achterweg ten zuiden van de trambaan werden wel veel sporen gevonden, maar geen exemplaren gevangen.

Literatuur:

Bijl, A.L., 1965. Resultaten werkgroepkamp 30 oktober-4 november Voorne en Putten. De Bosmuis 3(2): 2.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Goedereede
Kaartblad: 36 H

Datum: 26/6-1/7-1961
Waarnemer: Dr. A. van Wijngaarden

In de periode 26 juni tot 1 juli 1961 werden systematisch alle hiervoor in aanmerking komende biotopen in deze gemeente onderzocht op de aanwezigheid van Microtus oeconomus.

De dieren werden slechts aangetroffen in:

a. Het reservaat "de Kwade Hoek". Ze waren hier tot slechts enkele plaatsen beperkt, nl. de zeerusveldjes (Juncus maritimus) en tussen de zeebies (Scirpus maritimus). Deze planten werden niet als voedsel gebruikt, maar als bescherming tegen het vee.

b. De oeverstrook langs het kanaal naar de haven van Goeree, ten westen van het stadje.

Langs de slootkanten in de rest van de gemeente leven slechts woelratten. Alle andere oevers van inlagen, weel en natte duinvalleien, duinplasjes, etc. waren dusdanig intensief beweid, dat er geen Noordse woelmuizen meer leefden.

Literatuur:

Wijngaarden, A. van, 1961. De zoogdierenfauna van Goeree-Overflakkee. Jaarboek Wetenschappelijk Genootschap voor Goeree en Overflakkee: 48-54.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Goudswaard
Kaartblad: 43 B

Datum: october 1964
Waarnemers: Drs.S.M. Janion
Dr. A. van Wijngaarden

Door rapporteurs werden alle buitendijkse gebieden langs het Spui onderzocht zonder resultaat.
In de Korendijkse slikken echter werd op alle rietheuvels een talrijke Noordse woelmuispopulatie aangetroffen.
Ook in een overhoekje in de N.W. hoek van de Tiendgorzen waren ze aanwezig.
Ook in juni 1966 werden ze hier nog aangetroffen.
Het eiland Tiengemeten is onderzocht door G. van Wirdum, Amsterdam. In braakballen van torenvalken die hier in de winter 1966/67 vertoefden en jaagden, werden uitsluitend resten van Noordse woelmuizen aangetroffen.

Literatuur:

Slot, J., 1966. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus (Pallas, 1776) in een gedeelte van Zuid-Holland. Rapport RIVON, 61 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Hardinxveld-Giessendam
Kaartblad: 38 D, G

Datum: oktober 1966
Waarnemer: F. van der Heide

Volgens Schreuder (1947) zouden er resten van Noordse woelmuizen zijn aangetroffen in braakballen uit Giessendam.
Volgens Verhey (1954, 1956) zouden deze partijen echter aan de overzijde van de Merwede, dus in de gemeente Sliedracht zijn verzameld.
Bij de inventarisatie werden geen exemplaren gevangen, ook niet op de laatste, ogenschijnlijk geschikte keetheuvels tussen rivier en autobaan bij het Peulengat.

Literatuur:

Schreuder, A., 1947. De Noordse woelmuis zeldzaam? D.L.N. 50: 31-32.
Verheij, C.J., 1954. Contribution à la connaissance des Mammifères du Biesbosch, Ile de Dordrecht et ses environs. Mammalia 18: 405-419
idem 1956. De zoogdieren van de Biesbosch, het eiland van Dordrecht en omgeving. D.L.N. 59: 181-189.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Heenvliet
Kaartblad: 37 D

Datum: september 1964
Waarnemers: A.van Wijngaarden, S.M.Janion, A.L.Bijl

Tijdens de inventarisatie van de heer Janion zijn er door hem langs de Brielse Maas geen Noordse woelmuizen gevangen.
Door Bijl (1965 a) werden ze aangetroffen langs de Eewaal.
Tijdens een excursie eind oktober 1965 werden in het wieltje aan de Drieëndijk en in de Holle Mare ieder 1 ex., Noordse woelmuizen gevangen.
(Bijl, 1965 b, De Wit, 1965).

Literatuur:

Bijl, A., 1965 a. Noordse woelmuis op Voorne. De Bosmuis 3(2): 2.
idem 1965 b. Resultaten werkgroepkamp 30 oktober- 4 november. Voorne en Putten. De Bosmuis 3(2): 2.
Wit, J. de, 1965. Het Noordse woelmuiskamp te Oostvoorne. De Bosmuis 3(2): 2.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Herkingen
Kaartblad: 43 A

Datum: 7-11-1964
Waarnemers: Drs. S.M.Janion
Dr. A. van Wijngaarden

In de hoogste plekjes in de buitendijkse gorzen van deze gemeente komen hoogstwaarschijnlijk Noordse woelmuizen voor.
Langs de Klinkerlandse zeedijk, ongeveer tussen de palen 440 en 450 werden talrijke sporen gevonden, zoals keutels en looppaadjes . De dieren zelf werden nog niet gevangen.

EXCURSIE-RAPPORT

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Katwijk a/d Rijn Z.H.
Kaartblad: 30 E

Datum: 1966
Waarnemer: Mej.D.M.v.d.Tol

Literatuur.

De Vries en Van Wijngaarden melden in 1957 dat Microtus oeconomus voorkomt in deze gemeente en baseren dit op het rapport van Van Leeuwen (1953), waarin partij 12 uit Katwijk kwam. Naar aanleiding van braakbalanalyse meldt De Vries in 1957 nogmaals deze soort voor Katwijk.
In 1960 tenslotte zegt De Vries weer, dat analyse van braakballen van de ransuil 1 ex. van de Noordse woelmuis opleverde, dit n.a.v. het rapport van Van Leeuwen (1957).

Eigen waarneming.

In deze gemeente geen geschikt biotoop voor Microtus oeconomus aanwezig.

Literatuur.

Leeuwen, L. van, 1953. Overzicht braakbalanalyses I. Rapport Plantenziekte-kundige Dienst, 76 pp.

Vries, H. de, 1957. Uitkomsten van het braakbalonderzoek van de Plantenziekte-kundige Dienst. Barbastella 1(3):39-40.

Vries, H. de, 1960. Aperçu et nouvelles données sur la répartition géographique de quelques mammifères aux Pays-Bas. Mammalia 24(2): 273-285.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. 33 pp.

EXCURSIE-RAPPORT

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Leiden Z.H.
Kaartblad: 30 F

Datum: 1966
Waarnemer: Mej.D.M. v.d.Tol

Literatuurgegevens.

H. ten Dam noemt in 1938 Leiden als vindplaats voor de Noordse woelmuis en verwijst voor dit gegeven naar Eykman (1937). C. Eykman deelt in 1937 mee, dat de Noordse woelmuis o.a. voorkomt in Leiden. De andere vindplaatsen die hij opgeeft, komen geheel overeen met die van Van den Brink (1929). De opgave "Leiden" is dan ook waarschijnlijk een slordig overnemen van deze auteur, die spreekt van de omstreken van Leiden.
F.H. van den Brink meldt in 1929 dat Microtus ratticeps arenicola (De Sel.) voorkomt in de omstreken van Leiden. Waarschijnlijk doelt hij hier op de vangst bij Lisse in 1835/36, waarvan 4 balgen bewaard worden in het Museum voor Natuurlijke Historie te Leiden en die in 1841 door De Selys Longchamps voorzien zijn van de naam Arvicola arenicola.
In 1930 zegt F.H. van den Brink weer, dat de Noordse woelmuis voorkomt in de omstreken van Leiden en baseert dit dan op een schriftelijke mededeling van Prof. Dr. E.D. van Oort, die hem schreef: "....qu'il avait reçu l'éspèce des environs de Leyde et du Achterhoek van Gelderland".
In 1931 meldt Van den Brink nogmaals dat Microtus ratticeps arenicola (De Selys Longchamps) bekend is uit de omgeving van Leiden.
Schreuder (1933) noemt ook weer de omgeving van Leiden als vindplaats van Microtus ratticeps Keyserling en Blasius en baseert dit waarschijnlijk ook weer op de vangst uit Lisse 1835/36. Misschien bedoelt ze er (ook) de Kaag mee vanwaar een balg aanwezig is in het Museum voor Natuurlijke Historie te Leiden, gevangen 19 jan. 1920 (zie ook Alkemade en Warmond).

Eigen waarneming.

In de gemeente Leiden is geen geschikt biotoop voor de Noordse woelmuis aanwezig.

Literatuur.

Brink, F.H. van den, 1929. Verspreiding der in Nederland in het wild voorkomende zoogdiersoorten. De Nederlandse Jager 35:293-296.

idem 1930. Observations mammalogiques dans les Pays Bas I. Tijdschrift Nederlandse Dierkundige Vereniging (3)2: 45-46.

Brink

Brink, F.H. van den, 1931. Catalogue des mammifères des Pays Bas trouvé à l'état sauvage.
Bull. de la société zoologique de France. Tome LVI, pag. 163-190.

Dam, H. ten, 1938. Iets over braakballen en hun inhoud. Amoeba 17: 184-189.

Eykman, C. 1937. Nederlandse Zoogdieren. I Insecteneters en knaagdieren 112 pp.

Schreuder, A. 1933. Microtinae (Rod.) in the Netherlands, extinct and recent. Verh. Kon. Ak. Wet. 30(1): 1-37.

EXCURSIE-RAPPORT

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Leimuiden Z.H.
Kaartblad: 31 A

Datum: 1966
Waarnemer: Mej. D.M.v.d.Tol

In de literatuur is deze gemeente niet genoemd. In de nacht 8/9 juni 1966 werden 35 vallen geplaatst langs de Drecht in Vriezekoop evenzijde. Resultaat 1 Microtus oeconomus.

De muis op 9 juni gevangen, is geregistreerd met Nr. I en de balg in het R.M.N.H. te Leiden.

EXCURSIE-RAPPORT

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Lisse Z.H.
Kaartblad: 24 H, 30 F

Datum: 1966
Waarnemer: Mej. D.M. v.d. Tol

Literatuur.

In 1957 melden De Vries en Van Wijngaarden, dat Microtus ratticeps 1 (K. en Bl.) voorkomt in Lisse. Dit doen zij op gezag van Schreuder 1945, die haar publicatie baseert op braakbalanalyses. IJsseling en Scheygrond noemen in 1950 Lisse als vindplaats voor Microtus oeconomus arenicola en doen dit naar aanleiding van in het Museum voor Nat. Historie te Leiden aanwe ige balgen, die in 1835/36 in Lisse zijn gevangen.
In 1841 publiceert De Selys Longchamps dat hij in het museum te Leiden een ondersoort heeft gezien van Mus agrestis L., aan wie hij de naam Arvicola arenicola heeft gegeven.
"Deze soort" (aldus De Selys) is verzameld langs de dijken van Holland door M. Temminck, directeur van het Koninklijk Museum.
F.A. Jentink meldt in 1881 de aanwezigheid van 4 balgen van Arvicola oeconomus in het Museum voor Nat. Historie in Leiden, die in 1835/36 gevangen zijn in Lisse tussen Haarlem en Leiden. Hij zegt daarbij dat hoogleraar directeur Schlegel de plaatsopgave heeft bevestigd en heeft meegedeeld dat genoemde jaren zogenoemde muizenjaren waren.

Eigen waarneming.

In Lisse geen geschikt biotoop voor de Noordse woelmuis kunnen vinden. Misschien geschikte polders nl. de Lisserbroek en Lisserpolder zijn opgenomen in het uitbreidingsplan.

Literatuur.

Jentink, F.A., 1881. Arvicola ratticeps, eene voor de fauna van Nederland nieuwe soort. Tijdsch. Ned. Dierk. Vereniging deel V, blz. 105-110.

Schreuder, A., 1945. Verspreiding en Voorgeschiedenis der niet algemene Nederlandse muizen. Zoöl. Med. 25: 239-284.

Selys Longchamps, De. 1841. Note sur les mus agrestis de Linné. Bull. Ac. Roy. de Belgique 8: 234-237.

Vries, H. de en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland, 33pp.

IJsseling, M.A. en A. Scheygrond, 1950. De zoogdieren van Nederland, 2e druk, 544 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Maasland
Kaartblad: 37 E, 37 B

Datum: 5/6-9-1966
Waarnemer: J. Slot

Door Wolf (1960) werden in 1956-1959 regelmatig Noordse woelmuizen gevonden in de strook buitendijkse landjes van de Broekpolder en de Boonervliet. Door Slot, die van deze vondst niet op de hoogte was, werden de dieren eveneens aangetroffen in de Vlietlanden tussen Maassluisse Trekvaart, Middelvliet en Boonervliet. In terreintjes in de omgeving werden geen Noren gevangen.

Literatuur:

Slot, J., 1966. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus (Pallas, 1776)in een gedeelte van Zuid-Holland. Rapport RIVON, 61 pp.

Wolf, W., 1960. Broekpolder en Vlaardingse Vlietlanden. Amoeba 36(8): 180-187.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Melissant
Kaartblad: 43 A

Datum: 7-11-1964
Waarnemers: Dr.A. van Wijngaarden, Drs. S. Janion

Over het algemeen zijn de buitendijkse gebieden in de gemeente Melissant ongeschikt, omdat ze intensief door schapen worden beweid.
In een overhookje ten zuiden van de Roxenisse polder werden evenwel nog enkele dieren gevangen.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Middelharnis
Kaartblad: 43 B

Datum: november 1964
Waarnemers: Drs.S.M.Janion
Dr. A. van Wijngaarden

Het enige voor Noordse woelmuizen geschikte biotoop in deze gemeente bevindt zich in het gorsje in de hoek tussen de havendam en de van Pallandtpolder. Er werden hier enkele dieren gevangen.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Nieuwe Tonge
Kaartblad: 43 A

Datum: 7-11-1964
Waarnemers: Drs. S.M. Janion
Dr. A. van Wijngaarden

In deze gemeente werden tot op heden nog geen Noordse woelmuizen aangetroffen. Wel werden, ongeveer bij paal 405, buitendijks van de Polder Battenoord, in een hoger gedeelte van de schorren, sporen, i.q. sporen en looppaadjes van woelmuizen aangetroffen.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Nieuw-Helvoet
Kaartblad: 37 C

Datum: 27-8-1964
Waarnemers: Drs.S.M.Janion
Dr. A. van Wijngaarden

In 1964 werd het rietterrein in het westelijk deel van de Quak onderzocht (3 raaien). Er werden geen Noren gevangen. Door Bijl werden hier eveneens geen exemplaren aangetroffen.
Het gunstige biotoop ligt hier juist binnen het bereik van de beweiding.
In de oosthoek van het terrein, bij een aanspoelselhoek werden op 28-8 door Bijl 2 ex. gevangen (Bijl, 1964 a en b).
Verder komen in deze gemeente geen geschikte biotopen voor.

Literatuur:

Bijl, A., 1964 a. Onderzoek naar de Noordse woelmuis (Microtus ratticeps)op Voorne. De Bosmuis 2(3): 1-2. (uitg. C.J.N.)
idem 1964 b. Zoogdierenwerk. Jaarboek C.J.N. 1964: 170-173.

EXCURSIERAPPORT

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente: Nieuwkoop (incl. Noorden) Z.H.
Kaartblad: 31 B en 31 D

Datum: 26-6-1965
Waarnemers: Mej. D.M. v.d. Tol, Dr. A. van Wijngaarden

Literatuurgegevens.

In 1945 noemt Mej. Dr. A. Schreuder de Nieuwkoopse plassen als vindplaats voor Microtus oeconomus Pallas. Zij zegt dat de oostelijke grens van het westelijk areaal in Nederland bij de Ankeveense plassen ligt en dat de Nieuwkoopse plassen een geïsoleerd klein areaal vormen.
In 1947 vermeldt ze Nieuwkoop n.a.v. resten van Noren gevonden in uileballen van Res II geraapt op 4 juni 1932. Ze noemt de Nieuwkoopse plassen weer een geïsoleerd gebied, waar de Noor voorkomt en zegt, dat na systematisch onderzoek waarschijnlijk zal blijken, dat het samenhangt met het hoofdareaal.
De Vries en Van Wijngaarden (1957) vermelden op gezag van IJsseling en Scheygrond (1950) Microtus oeconomus voor deze gemeente. Deze laatsten baseren hun mededeling waarschijnlijk op Schreuder (1947).

Braakbalgegevens.

Het voorlopig overzicht van analyse van braakballen van torenvalk en ransuil in het voorjaar van 1963 te Nieuwkoop verzameld door de heer Kortselius en in augustus 1964 geanalyseerd door R. v.d. Woude, meldt het volgende:
± 50 braakballen bevatten 6 complete schedels
8 onderkaken
2 linker onderkaken
van de Noordse woelmuis. Het menu van de torenvalk bestond voor 69,3% uit Noren, dat van het ransuil van 9,9%.
(- Het voorlopig overzicht is aanwezig op het RIVON in Zeist).
In het Museum voor Natuurlijke Historie te Leiden zijn Microtus oeconomus-resten aanwezig uit braakballen in Nieuwkoop verzameld op:

25-5-1942	van Buizerd?	Reg. nr.	6421
14-6-1943	van Ransuil nest stadstoren.	"	6423
14-6-1943	van Ransuil donator J. Bremer	"	5778

In Museum (Leiden) tevens materiaal aanwezig dat in Noorden verzameld is in een jonge rietformatie op 24-5-1942. Waarschijnlijk is dat van een kiekendief. Reg. nr. 6424.
In de loop van de Noordse woelmuisinventarisatie (-7-1965) zijn 3 exemplaren verzameld in een moerassig terrein, ten zuiden van het Meyepad, juist ten westen van "de Haeck" (no's 1, 2, aanw. R.M.N.H. te Leiden).

Literatuur

Literatuur.

RIVON 1964. Voorlopig verslag van analyse van braakballen uit Nieuwkoop door R.v.d. Woude.

Schreuder, A. 1945. Verspreiding en voorgeschiedenis der niet algemene Nederlandse Muizen. Overgedrukt uit: Zoöl. Med. XXV.

Schreuder, A. 1947. De Noordse woelmuis zeldzaam? De Levende Natuur 50: 31-32.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden 1957. Recente gegevens van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. 33 pp.

IJsseling, M.A. en A. Scheygrond 1950. De Zoogdieren van Nederland. 2e druk, 544 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Nieuw-Lekkerland
Kaartblad: 38 C

Datum: 4-10-1966
Waarnemer: F. van der Heide

Tijdens de inventarisatie van de Noordse woelmuis, werden in het N.W. van deze gemeente vallen geplaatst in de rietkragen van de Boezem van de Nederwaard.
Bij Molen no. 4 werden 3 exemplaren gevangen.
De Hoge Boezems, die van de Nederwaard, Overwaard en Nieuw-Lekkerland werden juist opgemalen en mochten niet worden betreden. Zonder twijfel zullen hier ook Noordse woelmuizen worden aangetroffen.

Literatuur:

Heide, F. van der, 1967. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus arenicola de S.L. in de westelijke gebieden van de Alblasserwaard en de Krimpenerwaard en het vaste land van Zuid-Holland tussen Nieuwe Maas en Oude Rijn, ten oosten van Hazerswoude. Rapport RIVON, 31 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Numansdorp
Kaartblad: 43 E, F

Datum: oktober 1964
Waarnemers: Drs. S.M. Janion
Dr. A. van Wijngaarden

Alle buitendijkse gebieden ten westen van de haven bleken door beweiding ongeschikt te zijn voor Noordse woelmuizen.
Alleen op de loswallen bij de Hoogezandse sluis bleek een flinke populatie te leven.

Literatuur:

Slot, J., 1966. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus (Pallas, 1776) in een gedeelte van Zuid-Holland. Rapport RIVON, 61 pp.

EXCURSIE-RAPPORT

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Oegstgeest Z.H.
Kaartblad: 30 F

Datum: 1965
Waarnemer: Mej.D.M.v.d.Tol

Literatuurgegevens.

De Vries en Van Wijngaarden (1957) vermelden Microtus ratticeps voor deze gemeente en baseren dit op Schreuder (1945).
IJsseling en Scheygrond (1950) zeggen, dat Microtus oeconomus arenicola (De Selys Longchamps) voorkomt in een lange strook achter de duinen van Heemskerk tot Oegstgeest. Dit staat ook zo letterlijk in Schreuder (1947).
Schreuder (1945 en 1947) baseert haar gegevens op braakbalanalyses.

Eigen waarneming.

In Oegstgeest of directe omgeving geen geschikt biotoop voor de Noordse woelmuis aanwezig.

Literatuur.

Schreuder, A. 1945. Verspreiding en Voorgeschiedenis der niet algemene Nederlandse muizen. Zoöl. Med. XXV.

Schreuder, A. 1947. De Noordse woelmuis zeldzaam? De Levende Natuur 50: 31-32.

Vries, H. de , en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland, 33 pp.

IJsseling, M.A. en A. Scheygrond, 1950. De zoogdieren van Nederland, 2e druk, 544 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Ooltjensplaat
Kaartblad: 43 E en G

Datum: november 1964
Waarnemers: Drs. S.M. Janion
Dr. A. van Wijngaarden

Langs de dijk tussen Flakkee en het Hellegatsplein, aan de oostzijde bleken bijzonder veel sporen van woelmuizen aanwezig te zijn.
Wij zijn er niet in geslaagd hier een exemplaar te vangen, waarschijnlijk huizen hier veldmuizen.
In de rietkraag tegen de Buitendijk van het Grote Gat bleken wel Noordse woelmuizen te leven.
Aan de zuidkust van het eiland leven eveneens Noordse woelmuizen op de hoogste plaatsen in de schorren.
Buitendijks van de Anna Wilhelminapolder bij paal 300 werd een exemplaar gevangen.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Oostvoorne
Kaartblad: 37 C

Datum: 21/25-7-1959
18/22-9-1961
Waarnemer: Dr. A. van Wijngaarden

In 1959 en 1961 werd in het duingebied van de gemeente Oostvoorne een inventarisatie verricht van alle mogelijke Noordse woelmuisbiotopen.
Het aantal plaatsen waar deze dieren voor bleken te komen, was zeer beperkt:

a. Groene Strand-strandhaak. De dieren leefden hier in de bovenste zone van de rietgordel en in de Festuca-rubra-Triticum litorale zone. Een uitvoerige beschrijving hiervan staat in Van Wijngaarden en Zimmermann, 1964.
b. De vochtigste plaatsen van het Vliegveld, in de bovenste rand van de rietzone.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Oud-Beierland
Kaartblad: 37 G

Datum: 6/7-10-1966
Waarnemer: J. Slot

Bij de inventarisatie van de Noordse woelmuis bleken er in deze gemeente op Beierland geen geschikte biotopen voor te komen.
Dit was wel het geval op de Berenplaat. Hier werd in de rietkraag langs het Scheer, aan de zuidzijde van het eiland, een exemplaar bemachtigd.

Literatuur:

Slot, J., 1966. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus (Pallas 1776) in een gedeelte van Zuid-Holland. Rapport RIVON, 61 pp.

Oudkerk

26/6 - 1/7 - 61
28-8-64

Rechtd indage

Kleigaten onder Langs dijk ten O.
van haven Oudkerk

Weetje de Vrijpolder

Fam van Force

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Reeuwijk
Kaartblad: 31 D

Datum: 2/3-11-1966
Waarnemer: J.F. van der Heide

Op 12 plaatsen werden op eilandjes in de Reeuwijkse plassen sporen van muizen aangetroffen en werden vallen gesteld.
Slechts op één eilandje, gelegen in de plas Ravensberg, coördinaten 110.19-450.35 werd een Noordse woelmuis gevangen.
Het is tot op heden de enige vindplaats in de wijde omtrek.

Literatuur:

Heide, F.J. van der, 1967. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus arenicola de S.L. in de westelijke gebieden van de Alblasserwaard en Krimpenerwaard en het vaste land van Zuid-Holland tussen Nieuwe Maas en Oude Rijn, ten oosten van Hazerswoude, 31 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Rockanje
Kaartblad: 37 C

Datum: 21/25-7-1959
18/22-9-1961
28-8-1964; 2-11-1965
Waarnemers: Dr. A. van Wijngaarden, A. Bijl c.s.

Door Tinbergen zijn uilenbraakballen geanalyseerd, die bij het Quakjeswater waren gevonden. Hierin trof hij resten van Noordse woelmuizen aan (Schreuder, 1944, 1947; De Vries en Van Wijngaarden, 1957). Bij een onderzoek van ogenschijnlijk geschikte biotopen rond dit duinmeer in 1959 en 1961 konden echter geen noren worden verzameld.
Op 28-8-1964 werden door mij vele looppaadjes gevonden in de Vallei ten westen van het Brede Water (Groene punt), deze waren zeer waarschijnlijk van Noordse woelmuizen afkomstig.
In de rietzoom van het Brede Water zelf, aan de zuidoever is door ons op 24-7-1959 een Noordse woelmuis gevangen.
In het ongemaaide zeggenweiland aan de N.W. punt van het Meertje de Waal werd op 2-11-1965 één exemplaar gevangen aan de rietzoom. (reservaat Natuurmonumenten). Op dezelfde datum werd een exemplaar in het reservaat Merrevliet bemachtigd. (reservaat Natuurmonumenten).

Literatuur:

Bijl, A.L., 1965. Resultaten werkgroepkamp 3 oktober- 4 november. Voorne en Putten. De Bosmuis 3(2): 2-3.

Schreuder, A., 1945. Verspreiding en voorgeschiedenis der niet algemene Nederlandse muizen. Zoöl. Med. A'dam 25: 239-284.

idem 1947. De Noordse woelmuis zeldzaam? D.L.N. 50: 31-32.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

Wit, J. de, 1965. Het Noordse woelmuizenkamp te Oostvoorne. De Bosmuis 3(2): 2-3.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Rotterdam
Kaartblad: 37 A

Datum: 5/6-11-1960, 5/6-6-'63
Waarnemer: Dr. A. van Wijngaarden

Op het Groene Strand in Oostvoorne (zie aldaar) is in een bepaalde vegetatiezone (bovenin Phragmites, onderin de Triticum) de Noordse woelmuis talrijk. Tweemaal werd geprobeerd de dieren ook aan de noordzijde van het Brielse Gat in soortgelijke vegetaties te vangen in het gebied tussen de Afsluitdam en de Klutenbank.
De eerste maal werd niets gevangen, de tweede maal 2 veldmuizen (Microtus arvalis).
Pogingen werden verder gedaan om Noordse woelmuizen te vangen langs de Kievittenplas, in een laag gedeelte langs een grazige plek in het bos van 1955, langs de westelijke dijk van de Schourpolder en langs de oevers van de delen van het vroegere schor aan de binnengedijkte Brielse Maas.
Er werd hier echter nooit iets gevangen.
Wij zijn daarom van mening , dat de Noordse woelmuizen in het westelijk deel van Rozenburg nooit hebben geleefd.

EXCURSIE-RAPPORT

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Sassenheim Z.H.
Kaartblad: 30 F

Datum: 1965
Waarnemer: Mej.D.M. v.d.Tol

Literatuurgegevens.

De Vries en Van Wijngaarden 1957 noemen de Noordse woelmuis als voorkomend in deze gemeente en doen dit op gezag van Schreuder 1945, die haar mededeling baseert op braakbalanalyses.

Tijdens de inventarisatie werden hier geen Noren gevangen.

Literatuur.

Schreuder, A. 1945. Verspreiding en Voorgeschiedenis der niet algemene Nederlandse muizen. Overgedrukt uit: Zoöl. Med. XXV.

Vries, H. de en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens van een aantal zoogdieren in Nederland, 33 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Schelluinen
Kaartblad: 38 G

Datum: 1965
Waarnemers: F.H. van der Heide, Dr.A.van Wijngaarden

In 1948 werden door Mej. Schreuder resten van Noordse woelmuizen aangetroffen in braakballen, die bij Schelluinen waren verzameld (De Vries en Van Wijngaarden, 1957). De juiste vindplaats is ons niet bekend.
Bij de inventarisatie in 1965 werden geen geschikte vindplaatsen meer gevonden. Ook in de Avelingen (gem. Gorkum en Hardinxveld-Giessendam)werden geen geïsoleerde keetheuvels meer gevonden. Wij veronderstellen, dat de uilen indertijd langs de Merwede hebben gejaagd, maar dat deze biotopen nu verloren zijn gegaan.

Literatuur:

Schreuder, A., 1948. De Noordse woelmuis zeldzaam? D.L.N. 51: 143.
Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen Datum: -
Gemeente : Sliedrecht Waarnemer: -
Kaartblad: 38 D, 44 B

Door Verhey (1954, 1956, 1961 b) zijn enkele resultaten gepubliceerd van braakbalanalyses waarin resten van Noordse woelmuizen werden gevonden. Deze waren afkomstig van de Huiswaard (verzameld in 1947), de Hengstpolder (idem 1948, 1951 en 1952), de Grenspolder (idem 1949) en aan de Kop van het Wiel (idem 1947). (De Vries en Van Wijngaarden, 1957).
Een waarneming van de dieren zelf, gedaan in 1960 in de polder de Nieuwe Kat publiceerde deze auteur in 1961 a.
Volgens Verhey (1956) zou de door Schreuder (1947, 1948) gepubliceerde vondst uit Giessendam betrekking hebben gehad op een partij braakballen uit de Sliedrechtse Biesbosch; de juiste vindplaats is ons niet bekend.
Tijdens de landelijke inventarisatie van de Noordse woelmuis werden exemplaren gevangen langs de oever van een waterplas bij de Kop van den Ouden Wiel, op een ruige verhoging in de Hengstpolder, in een verlandende kleiput in de Z.O. hoek van de polder Platte Hoek en in het herbeplante deel van de Huiswaard. In de andere delen van de Sliedrechtse Biesbosch, die nog een oorspronkelijk karakter dragen, zal deze soort ongetwijfeld eveneens voorkomen.

Literatuur:

Heide, F. van der, 1967. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus arenicola de S.L. in de westelijke gebieden van de Alblasserwaard en Krimpenerwaard en het vaste land van Z.Holland tussen Nieuwe Maas en Oude Rijn ten oosten van Hazerswoude. Rapport RIVON, 31 pp.
Schreuder, A., 1947. De Noordse woelmuis zeldzaam? D.L.N. 50: 31-32.
idem 1948. De Noordse woelmuis zeldzaam? D.L.N. 51: 143.
Verhey, C.J., 1954. Contribution à la connaissance des Mammifères du Biesbosch, d'Ile de Dordrecht et ses environs. Mammalia 18: 405-419.
idem 1956. De zoogdieren van de Biesbosch, het eiland van Dordrecht en omgeving. D.L.N. 59: 181-189.
idem 1961 a. Faunistische waarnemingen tijdens en na hoogwater in de Biesbosch. D.L.N. 60: 259-261.
idem 1961 b. De zoogdieren. Hfst. 10 in: De Biesbosch, land van levend water, pp. 215-221.

Vries

vervolg literatuur:

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Sommelsdijk
Kaartblad: 43 A, B

Datum: november 1964
Waarnemer: Dr. A. van Wijngaarden

De aanwezigheid van Noordse woelmuizen in deze gemeente was eerst aan de hand van braakbalanalyses vastgesteld (Van Wijngaarden, 1961).
Waar de dieren in deze gemeente leven, is nog niet ontdekt. De gorzen langs de Westplaat zijn te zwaar beweid. Mogelijk bevindt zich nog een geschikt veekhoekje op de Mijnheerse plaat.

Literatuur:

Wijngaarden, A. van, 1961. De zoogdierfauna van Goeree-Overflakkee. Jaarboek Wetenschappelijk Genootschap voor Goeree-Overflakkee, pg. 93-99.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Stad aan het Haringvliet
Kaartblad: 43 B

Datum: oktober 1956, nov.'64.
Waarnemers: Drs. S.M. Janion
Dr. A. van Wijngaarden

In 1956 werden door Van Wijngaarden in de gorzen buitendijks van de Nieuwe Stadse Dijk enkele Noordse woelmuizen gevangen.
Deze vangsten staan vermeld in De Vries en Van Wijngaarden (1957) en De Vries (1960).

In 1964 bleken deze terreinen sterk beweid te zijn, er werden geen Noren meer gevonden.

Literatuur:

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

Vries, H. de, 1960. Aperçu et nouvelles données sur la répartition géographique de quelques mammifères aux Pays Bas. Mammalia 24: 273-285.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Stellendam
Kaartblad: 37 C, 43 A

Datum: 1952, 1954, 1958
Waarnemer: Dr.A.van Wijngaarden

In 1952 werden door Van Wijngaarden Noordse woelmuizen op de Plaat van Scheelhoek gevangen. Deze vangsten zijn in De Vries 1960 gepubliceerd. De dieren bleken hier na de ramp in 1954 en in 1958 nog aanwezig.
Verder leefden ze in een voekrand langs de Koningspolder.
Verdere vindplaatsen zijn ons onbekend, waarschijnlijk komen de dieren verder in deze gemeente niet voor.

Literatuur:

Vries, H. de, 1960. Aperçu et nouvelles données sur la répartition géographique de quelques mammifères aux Pays Bas. Mammalia 24: 273-285.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

Wijngaarden, A. van, 1961. De zoogdierenfauna van Goeree-Overflakkee. Jaarboek Wetenschappelijk Genootschap voor Goeree en Overflakkee: 48-54.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Strijen
Kaartblad: 43 F, 44 A

Datum: 26/28-9-1966
Waarnemers: J.H.Slot, F. van der Heide, Dr.A.van Wijngaarden

Tijdens de inventarisatie van de Noordse woelmuis werden alle in deze gemeente aanwezige poeltjes en kreekrestanten onderzocht. Acht bleken reeds te zijn verdwenen, twee werden met vuilnis dichtgestort, drie bleken beweid. Slechts in één: een wieltje ten zuidwesten van Strijen bij de kruising van de Wielse Dijk en de Wielweg werd het rietgewas nog regelmatig gemaaid.
Hier bleken nog Noren te leven.
De buitendijkse terreinen waren allen beweid, slechts in het CRM-reservaat Ascheplaat leven hier noren. Ze werden gevangen bij de Keet van Koosje, maar komen waarschijnlijk meer verspreid in dit gebied voor.
Ook in een partij braakballen (1966) uit dit gebied werden resten van Noren aangetroffen (Slot, 1963).

Literatuur:

Slot, J., 1966. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus (Pallas, 1776) in een gedeelte van Zuid-Holland. Rapport RIVON, 61 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Voorschoten
Kaartblad: 30 H

Datum: 24/26-10-1966
Waarnemer: J. Slot

Door IJsseling en Scheygrond (1943 en 1950) wordt Voorschoten als vindplaats van de Noordse woelmuis genoemd. Deze is in De Vries en Van Wijngaarden overgenomen (1957).
Bij een inventarisatie van deze gemeente bleek geen enkel geschikt biotoop meer aanwezig te zijn, ook niet in de omliggende gemeenten.
De bron van de opgave "Voorschoten" kon door de heer Scheygrond niet meer worden achterhaald.

Literatuur:

Slot, J., 1966. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus (Pallas, 1776) in een gedeelte van Zuid-Holland. Rapport RIVON, 61 pp.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

IJsseling, M.A., en A. Scheygrond, 1943 en 1950. De zoogdieren van Nederland. 1e en 2e druk. Zutfen, 530 pp.

EXCURSIE-RAPPORT

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Warmond Z.H.
Kaartblad: 30 F

Datum: 1965
Waarnemer: Mej.D.M.v.d.Tol

Literatuurgegevens.

De Vries en Van Wijngaarden (1957) noemen Microtus ratticeps voor deze gemeente en baseren dit op een mondelinge mededeling van de heren Junge en Van Koersveld (1955). Het is mogelijk, dat de dieren van de vindplaats de Kaag (zie Alkemade) uit deze gemeente afkomstig zijn, aangezien een groot deel van de Kagerplassen in deze gemeente ligt.
Tijdens het onderzoek werden geen exemplaren gevangen.

Literatuur.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. 33 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Zuid-Beierland
Kaartblad: 43 E

Datum: okt.1964, 4/5-7-1966
Waarnemers; Drs. S.M.Janion,
Dr.A.van Wijngaarden,J.H.Slot

Langs de oever van het Haringvliet werden in de buitendijkse terreinen van deze gemeente geen Noordse woelmuizen aangetroffen (beweiding).

Dit bleek wel het geval langs de zuidoever van het Grote Gat, aan de westzijde van het meertje.
Door J. Slot werd in 1966 ook een exemplaar aan de noordoever in de rietkraag bemachtigd.

Het eiland Tiengemeten werd onderzocht door G. van Wirdum, Amsterdam. In braakballen van torenvalken, die hier in de winter 1966/1967 vertoefden en jaagden, werden uitsluitend resten van Noordse woelmuizen aangetroffen.

Literatuur:

Slot, J., 1966. Geografisch-oecologische inventarisatie van het voorkomen van Microtus oeconomus (Pallas, 1776) in een gedeelte van Zuid-Holland, rapport RIVON, 61 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Zuidland
Kaartblad: 43 B

Datum: 28-8-1964
Waarnemers: Drs. S.M. Janion
Dr. A. van Wijngaarden

Het schorrengebied tussen de Hoornse Hoofden en de Beningerwaard bleek in deze gemeente een prachtig Noordse woelmuizengebied te zijn. In de bovenste Phragmiteszone leefden ze hier overal. In de Buitengorzen waren ze niet aanwezig. Ook door Bijl werden ze hier aangetroffen. (Bijl, 1964 a en b)

Literatuur:

Bijl, A., 1964 a. Onderzoek van de Noordse woelmuis (Microtus ratticeps) op Voorne. De Bosmuis (uitg. C.J.N.) 2(3): 1-2.

idem 1964 b. Zoogdierenwerk. Jaarboek C.J.N. 1964: 170-173.

Z E E L A N D

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Brouwershaven
Kaartblad: 42 F

Datum: 19/24-6-1960, 25/26-5-1961, 25/9-12/10-1962
Waarnemers: Prof.K.Zimmermann
Dr.A.van Wijngaarden, J van Kasteel.

Door braakbalanalyses (Van Leeuwen, 1953, De Vries, 1960) waren Noordse woelzuiden bekend uit de omgeving van Heesterlust (Schuddebeurs). In 1960 en in 1961 werden de dieren gevangen langs de oevers van de oostelijke stadsgracht van Brouwershaven. Zij waren hier beslist talrijk en leefden er in contact met de woelrat, Arvicola terrestris. Tot 1960 leefden er eveneens Noordse woelmuizen in de rietzomen van het drooggevallen haventje van Sirjansland in het afgedamde Dijkswater.
In mei 1961 bleek echter, dat men dit in de afgelopen winter had dichtgeplempt met rotte uien.

Literatuur:

Kasteel, J. van , 1962. Een onderzoek naar Microtus oeconomus op Noord-Beveland en Schouwen-Duiveland. Rapport RIVON, 42 pp.

Leeuwen, L. van, 1953. Overzicht Braakbalanalyses I. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 79 pp.

Vries, H. de, 1960. Aperçu et nouvelles données sur la répartition géographique de quelques mammifères aux Pays Bas. Mammalia 24: 273-285.

Wijngaarden, A. van, 1960. De Landzoogdierfauna van Schouwen-Duiveland. Hfdst. 4 in: Verslag van het Biologen-werkkamp op Schouwen 18-25 juli 1960. Rapport RIVON.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Bruinisse
Kaartblad: 43 C

Datum: 22/23-7-1960
Waarnemer: Dr.A.van Wijngaarden

In de gemeente Bruinisse zijn Noordse woelmuizen in 1960 gevangen in de rietkragen van het Keersweel ten zuiden van het dorp en van het weel aan de zeedijk ten oosten van Stelhoek. Dit laatste weel bleek op 4-5-1966 te zijn dichtgeplempt met vuilnis.

Literatuur:

Kasteel, J. van, 1962. Een onderzoek naar Microtus oeconomus op Noord-Beveland en Schouwen-Duiveland. Rapport RIVON, 42 pp.

Wijngaarden, A. van, 1960. De landzoogdierfauna van Schouwen-Duiveland. Hfdst. 4 in: Verslag van het Biologenwerkkamp op Schouwen 18-25 juli 1960. RIVON-rapport.

Excursierapport

Onject : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Duiveland
Kaartblad: 42 H

Datum: 19-24/6-1960,
25/9-12/10-1962
Waarnemers: J. van Kasteel
Dr. A. van Wijngaarden

In 1960 zijn in de gemeente Duiveland Noordse woelmuizen gevangen aan de kreekoever bij de Brede weg ten oosten van Oosterland. In 1962 werd een exemplaar gevangen op de oude zeedijk van een nieuw-ingedamd poldertje ten zuiden van Ouwerkerk. Verdere vindplaatsen uit deze gemeente zijn ons niet bekend.

Literatuur:

Kasteel, J. van, 1962. Een onderzoek naar Microtus oeconomus op Noord-Beveland en Schouwen-Duiveland. Rapport RIVON, 42 pp.

Wijngaarden, A. van, 1960. De landzoogdierfauna van Schouwen-Duiveland. Hfdst. 4 in: Verslag van het Biologenwerkkamp op Schouwen van 18-25 juli 1960. Rapport RIVON.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Kaartblad: 42 G, H; 48 E, F
Gemeente : Kortgene

Datum: 16/20-6-'59, 25/27-10-'61
1-8 tot 1-11-1962
Waarnemers: Dr.A.van Wijngaarden, J.van Kasteel, S.Braaksma.

Tijdens het onderzoek van ongeveer een 30-tal proefveldjes in deze gemeente, bleek dat de Noordse woelmuis hier overal verspreid leeft, tenminste tot begin 1967.
Geschikte biotopen waren: onbeweide en onbegraasde dijkhellingen en slootkanten, bermen, randen van kleiputten en oude kreken, aanspoelselhoekjes, etc.
De juiste vindplaatsen zijn in Van Kasteel (1962) en Van Wijngaarden (1959) aangegeven. De aanwezigheid van Noordse woelmuizen was ontdekt door Wilmink (1944) in enkele partijen braakballen uit de Anna- en de Frederikspolder en van Kortgene. Deze vondsten werden ook genoemd in Wilmink (1949), Schreuder (1945, 1947), IJsseling en Scheygrond (1943, 1950). Indien de veldmuis (Microtus arvalis) op het eiland doordringt, zal de Noordse woelmuis uit het grootste deel van de bovengenoemde biotopen worden verdreven. Alleen aan de rand van kleiputten en oude kreken en mogelijk in aanspoelselhoekjes en inlagen zal hij zich kunnen handhaven, mits deze niet worden beweid.

Literatuur:

Kasteel, J. van, 1962. Een onderzoek naar Microtus oeconomus op Noord-Beveland en Schouwen-Duiveland, rapport RIVON, 42 pp.

Laar, V. van, 1957. De landzoogdieren van het Deltagebied. Amoeba 33: 149-1[illegible], Natura 54: 139-142.

idem, 1960. De Zoogdieren van Texel. De Levende Natuur 63: 88-95.

Schreuder, A., 1945. Verspreiding en voorgeschiedenis der niet algemene Nederlandse muizen. Zoöl. Med. A'dam 25: 239-284.

idem 1947. De Noordse Woelmuis zeldzaam? De Levende Natuur 50: 31-32.

Wilmink, G.F., 1944. Noordse woelmuis (Microtus ratticeps) op Noord-Beveland. De Leven-de Natuur 49: 35-36.

idem 1949. Bijdrage tot de kennis van de kleine zoogdierfauna van Zeeland. De Levende Natuur 52: 37-40.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

Wijngaarden, A. van, 1939. De zoogdieren van N-Beveland. D.L.N. 62: 211-216, 237-239.

IJsseling, M.A. en A. Scheygrond, 1943 en 1950. De zoogdieren van Nederland. Zutfen, 530 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Middenschouwen
Kaartblad: 42 E, G

Datum: 19/24-6-1960, 25/9-12/10-1962.
Waarnemers: J. van Kasteel
Dr. A. van Wijngaarden

Door Schreuder (1945, 1947) zijn de eerste Noordse woelmuisresten in deze gemeente gevonden bij braakbalanalyses van een partij uit Duivendijke en Ellemeet. Door Van Leeuwen (1953) werden ze in braakballen uit Serooskerke (Sch.) gevonden. Deze gegevens zijn ook in De Vries en Van Wijngaarden verwerkt.
In 1960 werden Noren gevangen langs de oever van het Kakkersweel, dat helaas deels met vuilnis werd dichtgestort. In 1962 werd een exemplaar langs een weel aan de zeedijk, ten oosten van Scharendijke gevangen. Na de ramp en de hierop gevolgde ruilverkaveling, zal het aantal geschikte biotopen in deze gemeente wel zeer beperkt zijn.

Literatuur:

Kasteel, J. van, 1962. Een onderzoek naar Microtus oeconomus op Noord-Beveland en Schouwen-Duiveland. Rapport RIVON, 42 pp.

Leeuwen, L. van, 1953. Overzicht Braakbalanalyses. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 79 pp.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

Wijngaarden, A. van, 1960. De landzoogdierfauna van Schouwen-Duiveland. Hoofdst. 4 in: Verslag van het Biologen-werkkamp op Schouwen 18-25 juli 1960. Rapport RIVON.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Veere
Kaartblad: 42 D, 48 B

Datum: 1960-1967
Waarnemer: Dr. A. van Wijngaarden

Noordse woelmuizen kwamen vroeger op het eiland Walcheren niet voor. Ook tijdens inventarisaties in 1960 en 1961 werden ze niet aangetroffen.
Na het gereedkomen van de Veeregatdam verwachtten wij, dat de veldmuis van Walcheren over de dam naar Noord-Beveland zou migreren. Het toeval wilde echter, dat in 1961 de Noordse woelmuizen op Noord-Beveland bijzonder talrijk waren en bijvoorbeeld veel drooggevallen gronden in het Veerse meer bezetten.

In 1964 werd geconstateerd, dat de gehele dam, voorzover geschikt, bewoond was door Noordse woelmuizen en dat zij zelfs de binnenduinrand van het Fort de Haack hadden gekoloniseerd. In 1965 waren zij hier nog steeds aanwezig.

Het Vogelplaatje bleek bij onderzoek in 1964 en 1965 eveneens bewoond, hier kwamen zelfs albinistische en melanistische vormen voor.

Op de Haringvreter werden tot op heden nog geen Noren bemachtigd.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Westerschouwen
Kaartblad: 42.B, D, G

Datum: 19/24-6-1960,25/26-5-'61
Waarnemers: Dr.A.van Wijngaarden, Prof.Dr.K.Zimmermann

Uit de resultaten van braakbalanalyses was de Noordse woelmuis van deze gemeente bekend uit de omgeving van: Renesse (1935) (Ten Dam 1938, Schreuder 1944, 1947, IJsseling en Scheygrond 1943, 1950).
Kasteel Moermond (Wilmink, 1949).
Dennebosje aan de voet van de duinen (Van Leeuwen (1957)). (Alle in De Vries en Van Wijngaarden, 1957).
In 1960 werden exemplaren gevangen

a. langs een sloot, onderaan de dijk bij het O.K.W.-reservaat "De Zouten Haard".
b. langs de Rietgracht, ten w. van Renesse.
c. in ongemaaide en onbeweide hooilanden in Watergat.
d. een onbeweid plaatsje in de Westenschouwense inlaag.

In de Koudekerkse inlage konden nog geen exemplaren worden gevangen.
Door verdroging van de duinen zullen de Noren inderdaad tot de bovengenoemde plaatsen zijn beperkt; op vele plaatsen werd nl. met negatief resultaat gevangen. De voortschrijdende verdroging vormt hier een grote bedreiging. Zo werd bijvoorbeeld in het Watergat in 1962 voor het eerst een veldmuis, Microtus arvalis, gevangen. Alle geschikte biotopen in de polder zijn na de ramp en de hierop gevolgde ruilverkaveling vernietigd.
In de inlagen, ook in de O.K.W.-reservaten Zouten Haard en Westerschouwense Inlaag vormt de beweiding een groot gevaar. Er zouden hier beslist stukken alleen gemaaid dienen te worden !

Literatuur:

Dam, H. ten, 1938. Iets over braakballen en hun inhoud. Amoeba 17: 184-189.

Kasteel, J. van, 1962. Een onderzoek naar Microtus oeconomus op Noord-Beveland en Schouwen-Duiveland. Rapport RIVON, 42 pp.

Leeuwen, L. van, 1953. Overzicht Braakbalanalyses I.Rapp. Plantenz.k. Dienst. p.

Schreuder, A., 1944. Verspreiding en voorgeschiedenis der niet algemene Nederlandse muizen. Zoöl. Med. A'dam 25: 239-284.

idem 1947. De Noordse woelmuis zeldzaam? D.L.N. 50: 31-32.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

Wilmink

vervolg literatuur:

Wilmink, G.F., 1949. Bijdrage tot de kennis van de kleine zoogdierfauna van Zeeland. D.L.N. 52: 37-40.

Wijngaarden, A. van, 1960. De landzoogdierfauna van Schouwen-Duiveland. Hoofdstuk 4 in: Verslag van het Biologen-werkkamp op Schouwen 18-25 juli 1960. RIVON-rapport.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Wissenkerke
Kaartblad: 42 DG, 48 B, E

Datum: 16 tot 20-6-1959
25 tot 27-10-1961
1/8 tot 1/11-1962.
Waarnemers: Dr.A.van Wijngaarden
J.van Kasteel, S.Braaksma

Tijdens het onderzoek van plm. veertig proefveldjes, verspreid liggend door de gehele gemeente, bleek dat enminste tot begin 1967, overal Noordse woelmuizen leven. Geschikte biotopen waren: onbeweide en onbegraasde dijkhellingen, slootkanten en bermen, randen van kleiputten en kreken, inlagen, in de duintjes bij Kamperland, aanspoelselhoekjes, zoals bij de Vlietepolder en op de drooggevallen schorren in het vroegere Veerse meer. In dit laatste gebied waren zij in 1961 buitengewoon talrijk.
De juiste vindplaatsen zijn in Van Kasteel (1962) en in Van Wijngaarden (1959) aangegeven.
De aanwezigheid van de Noordse woelmuizen in deze gemeente is ontdekt door Wilmink (1944). Deze vondsten werden eveneens genoemd in Wilmink (1949), Schreuder (1945, 1947) en IJsseling en Scheygrond (1943 en 1950). Door een braakbalonderzoek van De Vries (1960) werd dit bevestigd.
Indien de veldmuis (Microtus arvalis) op het eiland doordringt, zal de Noordse woelmuis uit het grootste deel van de bovengenoemde biotopen worden verdreven.
Alleen aan de rand van kleiputten en oude kreekjes en, indien deze tijdig ontstaan, in de biezen en rietgordels langs het Veerse en Zeeuwsche meer zal hij zich kunnen handhaven, mits deze niet worden beweid.
In 1963 is in de inlagen van de Anna Friso-polder een 10 ha groot reservaat gesticht, mede ten behoove van deze soort.

Literatuur:

Kasteel, J. van, 1962. Een onderzoek naar Microtus oeconomus op Noord-Beveland en Schouwen-Duiveland. Rapport RIVON, 42 pp.
Laar, V. van, 1957. De landzoogdieren van het Deltagebied. Amoeba 33: 149-152. Natura 54: 139-142.
idem 1960. De zoogdieren van Texel. D.L.N. 63: 88-95.
Schreuder, A., 1945. Verspreiding en voorgeschiedenis der niet algemene Nederlandse muizen. Zoöl. Med. A'dam 25: 239-284.

Schreuder

vervolg literatuur.

Schreuder, A., 1947. De Noordse woelmuis zeldzaam? D.L.N. 50: 31-32.

Wilmink, G.F., 1944. Noordse woelmuis (Microtus ratticeps) op Noord-Beveland. D.L.N. 49: 35-36.

idem 1949. Bijdrage tot de kennis van de kleine zoogdierfauna van Zeeland. D.L.N. 52: 37-40.

Vries, H. de, 1960. Aperçu et nouvelles données sur la répartition geographique de quelques mammifères aux Pays-Bas. Mammalia 24: 273-285.

Vries, H., en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

Wijngaarden. A. van, 1959. De zoogdieren van Noord-Beveland. D.L.N. 62: 211-216; 237-239

idem 1963. Het eerste muizenreservaat in Nederland. Lutra 5: 41-42.

IJsseling, M.A. en A. Scheygrond, 1943 en 1950. De zoogdieren van Nederland. Zutfen, 530 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Zierikzee
Kaartblad: 42 H

Datum: 19-24/6-1960
25/9-12/10-1961
Waarnemers: Dr.A.van Wijngaarden
J. van Kasteel

Door Wilmink (1949) zijn na de inundatie van 1945 resten van Noordse woelmuizen gevonden in braakballen te Zierikzee (ook in De Vries en Van Wijngaarden, 1957). De dieren zelf werden in 1961 gevangen langs een niet beweide slootkant, ten noorden van de stad.

Literatuur:

Kasteel, J. van, 1962. Een onderzoek naar Microtus oeconomus op Noord-Beveland en Schouwen-Duiveland. Rapport RIVON,42 pp.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

Wilmink, G.F., 1949. Bijdrage tot de kennis van de kleine zoogdierfauna van Zeeland. D.L.N. 52: 37-40.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Hoogo en Lage Zwaluwe
Kaartblad: 44 B

Datum: 12/24-8-1958
Waarnemer: Dr. A.van Wijngaarden

In 1938 werd door Ten Dam de vondst van de resten van 2 Noordse woelmuizen uit "de Biesbosch" gepubliceerd (Schreuder, 1943, 1947; IJsseling en Scheygrond, 1950; Verhey, 1954, 1956; De Vries en Van Wijngaarden, 1957). De juiste vindplaats is niet bekend. In 1958 werden de eerste Noordse woelmuizen in deze gemeente gevangen bij de keetheuvel van de eendenkooi op de Benedenste Beversluisplaat (Van Wijngaarden, 1958; Verhey, 1961).

Literatuur:

Dam, H. ten, 1938. Iets over braakballen en hun inhoud.Amoeba 7: 184-189.

Verhey, C.J., 1954. Contribution à la connaissance des mammifères du Biesbosch, d'Ile de Dordrecht et ses environs.Mammalia 18: 405-419.

idem 1956. De zoogdieren van de Biesbosch, het eiland van Dordrecht en omgeving. D.L.N. 59: 181-189.

idem 1961. De zoogdieren. Hfdst. 10 in: De Biesbosch, land van levend water, pg. 215-221.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

Wijngaarden, A. van, 1958. Mammalia. In: Verslag van het eerste Biesbosch-inventarisatiekamp 4-23 augustus 1958. Rapport RIVON.

idem 1959. Zoogdieren. In: Excursierapporten tweede Biesbosch-inventarisatiekamp. Rapport RIVON.

Schreuder, A., 1945. Verspreiding en voorgeschiedenis der niet algemene Nederlandse muizen. Zoöl. Med. 25: 239-284.

idem 1947. De Noordse woelmuis zeldzaam? D.L.N. 50: 31-32.

IJsseling, M.A., en A. Scheygrond, 1950. De zoogdieren van Nederland, 2e dr. Zutfen, 530 pp.

N O O R D-B R A B A N T

Excursierapport

Object: Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Made en Drimmelen
Kaartblad: 44 B

Datum: 4-12/8-1958, 18-23/5-'59
11-14/8-1959, 6-7/6-1961.
Waarnemers: Dr.A.van Wijngaarden, S. Braaksma, Prof.Dr. K. Zimmermann

In 1938 werd door Ten Dam de eerste vondst van 2 Noordse woelmuizen uit "de Biesbosch" gepubliceerd (Schreuder, 1945, 1947; IJsseling en Scheygrond, 1950; Verhey, 1954, 1956; De Vries en Van Wijngaarden, 1957.)
De juiste vindplaats is niet bekend. Door Lebret werd in 1941 een restant in een braakbal uit Drimmelen gevonden (Verhey, 1954, 1956, 1961).
Verhey (1954 en 1956) heeft een artikel tweemaal gepubliceerd over de zoogdieren van de Biesbosch, het eiland van Dordrecht en omgeving. Het bevat helaas veel minder dan de titel doet vermoeden en beperkt zich hoofdzakelijk tot de omgeving. Hij komt in dit artikel tot enkele o.i. foutieve conclusies: Ik geloof niet, dat M. ratticeps in het overige deel van de Biesbosch (met name het Brabantse deel) bij nader onderzoek zal blijken voor te komen (c.f. Schreuder, 1947). Dit deel met zijn sterke eb en vloed, met zijn regelmatige, soms langdurige inundaties gedurende de winter, kan alleen bewoond worden door zoogdieren, die door hun talrijkheid overal elders, deze gebieden weer snel bevolken, nadat het water is verdwenen. Bij een onderzoek in 1958, '59 en '61 bleek ons precies het tegendeel. Noordse woelmuizen zijn typisch voor de eigenlijke Biesbosch en komen overal op kaden, keetheuvels en loswallen voor, mits deze geen verbinding met de vaste wal hebben, waarover de veldmuis zou kunnen opdringen. Stormvloeden worden o.i. op veekvelden overleefd.

Noren zijn gevonden op: Loswal N-zijde Boerengat
Loswal Z-zijde Boerengat
Loswal N-oever Gat v.d. Vissen
Keetheuvel keet 1934
Oude keetheuvel ten w. hiervan
Keetheuvel Keizersdijk
Loswal zuidpunt Driesen Hennip.
Loswal aan N-oever Binnenkooigat
Veekveld aan Schippersgat
Kade Vierde weer

In braakballen van de Noordplaat (1959) werd eveneens een Noor gevonden (De Vries, 1961).
Overal in het centrale en het westelijk deel van de Brabantse Biesbosch komt deze soort dus voor.

Literatuur:

Dam, H. ten, 1938. Iets over braakballen en hun inhoud. Amoeba 17: 184-189.

Schreuder, A., 1945. Verspreiding en voorgeschiedenis der niet algemene Nederlandse muizen. Zoöl. Med. 25: 239-284.

idem 1947. De Noordse woelmuis zeldzaam? D.L.N. 50: 31-32.

Verhey, C.J., 1954. Contribution à la connaissance des mammifères du Biesbosch, d'Ile de Dordrecht et ses environs. Mammalia 18: 405-419.

idem 1956. De zoogdieren van de Biesbosch, het eiland van Dordrecht en omgeving. D.L.N. 59: 181-189.

idem 1961. De zoogdieren. Hfdst. 10 in: De Biesbosch, land van levend water. pg. 215-221.

Vries, H. de, 1961. Overzicht Braakbalanalyses IV. Rapport RIVON.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige dienst, 33 pp.

Wijngaarden, A. van, 1958. Mammalia. In: Verslag van het eerste Biesbosch-inventarisatiekamp. RIVON-rapport.

idem 1959. Zoogdieren. In: Excursierapporten tweede Biesbosch-inventarisatiekamp. RIVON-rapport.

IJsselingm M.A., en A. Scheygrond, 1950. De zoogdieren van Nederland, 2e dr. Zutfen, 530 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Werkendam
Kaartblad: 44 A

Datum:
Waarnemers:

Volgens De Vries en Van Wijngaarden (1957) zou de Noordse woelmuis in deze gemeente zijn gevonden. Deze conclusie berust helaas op een foutieve interpretatie van de gegevens van Verhey (1954, 1956). (zie Made en Drimmelen). In reigerbraakballen, gevonden in 1959 in de polder Vogelenzang langs de Bevert, werd echter wel een Noor gevonden (De Vries, 1961).

Literatuur:

Vries, H. de, 1961. Overzicht Braakbalanalyses IV. Rapport RIVON.

Vries, H. de, en A. van Wijngaarden, 1957. Recente gegevens over de verspreiding van een aantal zoogdiersoorten in Nederland. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 33 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Willemsstad
Kaartblad: 43 E

Datum: november 1964.
Waarnemers: Drs. S.M. Janion,
Dr. A. van Wijngaarden

De Hellegatplaten werden door ons zorgvuldig op de aanwezigheid van Noordse woelmuizen onderzocht. Er werden slechts sporen van Bruine ratten en hazen aangetroffen.
Voor Noren was deze plaat net iets te laag.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen Waarnemer:
Gemeente : Stein Datum:
Kaartblad: 60 C

In een in begin februari 1951 in de ruïne van de tuin van het Missiehuis te Stein door f. J. Cuypers verzamelde partij van 45 braakballen van de kerkuil, werden door Van Leeuwen (1953) twee schedels van de Noordse woelmuis, Microtus oeconomus aangetroffen. De determinatie is door de heer Husson te Leiden gecontroleerd.
Het is onmogelijk deze vondst te verklaren. De aanwezigheid van Pitymys en Crocidura leucodon in de partij duidt in ieder geval op een zuidelijke herkomst. Toch moet op de een of andere manier een vergissing zijn gemaakt. Ons inziens komen Noordse woelmuizen in dit gebied beslist niet voor.

Literatuur:

Leeuwen, L. van, 1953. Overzicht Braakbalanalyses. Rapport Plantenziektekundige Dienst, 76 pp.

Belgische grensgebied

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Antwerpen (België)
Kaartblad: 55 E, G, H

Waarnemers:
Datum:

Volgens Frechkop, (1958) zou in de vorige eeuw een Noordse woelmuis, Microtus oeconomus, bij Antwerpen zijn gevangen. Het zou een jong exemplaar zijn, aanwezig in de collectie van het Koninklijk Instituut voor Natuurwetenschappen te Brussel, indertijd verzameld door de Sélys Longchamps. Het dier is in 1961 door Prof. K. Zimmermann te Berlijn opgevraagd en bekeken.
Het was zonder enige twijfel een veldmuis, Microtus arvalis Pall. (brief 24-7-1961).

Literatuur:

Frechkop, S., 1958. Faune de Belgique. Mammifères. Brussel, 545 pp.

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen
Gemeente : Faulx les Tombes (België)
Kaartblad: -

Datum: 9-1-1964
Waarnemer: Dr.A.van Wijngaarden

Volgens Frechkop (1958) zou er zich in de collectie van het Koninklijk Instituut voor Natuurwetenschappen te Brussel een schedel van een Noordse woelmuis (Microtus oeconomus) bevinden, die in 1938 in Faulx les Tombes zou zijn gevangen (8 km. O. van Namen).
Deze schedel is in 1961 voor nader onderzoek door Prof. K. Zimmermann te Berlijn opgevraagd. Hij bleek echter bij een verhuizing te zijn verdwenen (brief 24-7-1961).
Bij een bezoek aan het terrein bleek ons, dat het ongeschikt is voor Noordse woelmuizen.

Literatuur:

Frechkop, S., 1958. Faune de Belgique. Mammifères. Brussel, 545 pp.

Duitse grensgebied

Excursierapport

Object : Noordse woelmuisbiotopen Datum:
Gemeente : Keulen (Köln, D.B.R.) Waarnemer:
Kaartblad: -

In Achaefer (1935) werd de vondst van een Noordse woelmuisschedel in braakballen uit Keulen gepubliceerd. De determinatie zou echter niet geheel zeker zijn.
Volgens Niethammer (1961) was dit een vergissing.
Ons inziens komen Noordse woelmuizen in dit gebied beslist niet voor.

Literatuur:

Niethammer, J., 1961. Verzeichnis der Säugetiere des mittlerem Westdeutschlands. Decheniana 114: 75-98.
Schaefer, H., 1935. Zur Kenntnis der Kleinsäugerfauna am Niederrhein. Die Natur am Niederrhein 11: 5-11.